

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

PLAN EWALUACJI

FUNDUSZY EUROPEJSKICH DLA OPOLSKIEGO 2021-2027

*Dokument przyjęty przez Zarząd Województwa Opolskiego
Uchwałą nr 10749 z dnia 23 października 2023 roku i zatwierdzony przez
Komitet Monitorujący FEO 2021-2027
Uchwałą nr 77/2023 z dnia 26 października 2023 roku*

Przygotowanie Planu Ewaluacji FEO 2021-2027,
pracownicy Referatu Badań i Ewaluacji w Departamencie Polityki Regionalnej i Przestrzennej:

Jagoda Sokołowska (Kierownik Referatu)
Olaf Gwiżdż
Anna Nowak
Karina Piziak
Nikoła Starzec
Agnieszka Teodorowicz

Pod kierunkiem:

Waldemara Zadki,
Dyrektora Departamentu Polityki Regionalnej i Przestrzennej

oraz **Zarządu Województwa Opolskiego** w składzie:

Andrzej Buła – Marszałek Województwa Opolskiego
Zuzanna Donath-Kasiura – Wicemarszałek Województwa Opolskiego
Zbigniew Kubalańca – Wicemarszałek Województwa Opolskiego
Szymon Ogłaza – Członek Zarządu Województwa Opolskiego
Antoni Konopka – Członek Zarządu Województwa Opolskiego

Współpraca i opiniowanie:

Grupa Sterująca Ewaluacją i Monitoringiem
Komitet Monitorujący FEO 2021-2027
Grupa robocza ds. realizacji zasady Partnerstwa
Krajowa Jednostka Ewaluacji

Wydawca:

Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego
Departament Polityki Regionalnej i Przestrzennej
Referat Badań i Ewaluacji
45-867 Opole, ul. Hallera 9
tel. +48 77 44 82 185, 44 82 158
fax. +48 77 44 82 166
ewaluacja@opolskie.pl

Spis treści

Spis skrótów	4
Wprowadzenie	5
1. Ramowy zakres Planu ewaluacji FEO 2021-2027	7
1.1 Doświadczenia z realizacji procesu ewaluacji w województwie opolskim	7
1.2 Główne założenia, zakres tematyczny i cele procesu ewaluacji FEO 2021-2027	11
1.3 Przesłanki dla koncentracji działań ewaluacyjnych	15
1.4 Wymiana doświadczeń i wiedzy pomiędzy instytucjami systemu wdrażania	17
2. Organizacja procesu ewaluacji FEO 2021-2027	20
2.1 System ewaluacji - zaangażowane podmioty i ich zadania	20
2.2 Typy badań ewaluacyjnych i podejście do ich realizacji	24
2.3 Rozwój potencjału ewaluacyjnego w województwie opolskim	26
2.4 Strategia upowszechniania wyników badań, w tym formy i kanały komunikacji.....	29
2.5 Zasoby niezbędne do realizacji procesu ewaluacji	32
2.6 Sposoby i mechanizm zapewnienia wysokiej jakości działań ewaluacyjnych	33
3. Spis badań ewaluacyjnych FEO 2021-2027	36
Spis tabel	49
Spis schematów.....	49
Spis wykresów	49

Spis skrótów

Skrót	Rozwinięcie skrótu
DFK	Departament Finansów w UMWO
DPF	Departament Programowania Funduszy Europejskich w UMWO
DRP	Departament Polityki Regionalnej i Przestrzennej w UMWO
DWF	Departament Wdrażania Funduszy Europejskich w UMWO
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS+	Europejski Fundusz Społeczny Plus
Grupa ds. Partnerstwa / GdP	Grupa robocza ds. realizacji zasady Partnerstwa
GSEiM	Grupa Sterująca Ewaluacją i Monitoringiem
IP FEO 2021-2027	Instytucja Pośrednicząca FEO 2021-2027
IZ	Instytucja Zarządzająca
IZ FEO 2021-2027	Instytucja Zarządzająca FEO 2021-2027
JE	Jednostka Ewaluacyjna
KE	Komisja Europejska
KM FEO 2021-2027 / Komitet	Komitet Monitorujący FEO 2021-2027
KJE	Krajowa Jednostka Ewaluacji
KPP	Karta Praw Podstawowych
MFiPR	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej
OCRG	Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki
OOT	Opolskie Obserwatorium Terytorialne
OPZ	Opis Przedmiotu Zamówienia
Plan ewaluacji FEO 2021-2027 Plan / Plan ewaluacji	Plan ewaluacji Funduszy Europejskich dla Opolskiego 2021-2027
Plan OOT	Plan badań, analiz i ekspertyz Opolskiego Obserwatorium Terytorialnego w zakresie rozwoju regionalnego województwa opolskiego do 2030 roku
PO KL	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013
PT	Pomoc Techniczna
RBE	Referat Badań i Ewaluacji w Departamencie Polityki Regionalnej i Przestrzennej w UMWO
RPO WO 2014-2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020
ROT	Regionalne Obserwatorium Terytorialne
FEO 2021-2027 program regionalny / program	Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027
SRWO 2020	Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku
Strategia Opolskie 2030	Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030
SWR	System Wdrażania Rekomendacji
UMWO	Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego
US w Opolu	Urząd Statystyczny w Opolu
Wytyczne ewaluacyjne / Wytyczne	Wytyczne w zakresie ewaluacji polityki spójności 2021-2027
WUP w Opolu / WUP	Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu
ZS	Zespół sterujący ewaluacją polityki spójności 2021-2027
ZWO	Zarząd Województwa Opolskiego
ZZ	Zespół Zadaniowy ds. ewaluacji tematycznych

Wprowadzenie

Podstawą dla opracowania *Planu ewaluacji Funduszy Europejskich dla Opolskiego 2021-2027* (dalej plan, Plan ewaluacji FEO 2021-2027) są dokumenty i wytyczne opracowane zarówno na szczeblu unijnym, krajowym i regionalnym.

Plan ewaluacji FEO 2021-2027 jest dokumentem o charakterze strategicznym, wyznaczającym ramy i założenia dla procesu ewaluacji programu regionalnego pn. *Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027*¹ (dalej: FEO 2021-2027, program regionalny), w całym okresie jego realizacji, a więc do końca 2029 roku.

Jednocześnie plan stanowi operacjonalizację podejścia do procesu ewaluacji z perspektywy potrzeb i możliwości regionalnych, jak również konkretyzuje działania badawcze w aspekcie interwencji wskazanych w FEO 2021-2027.

Celem Planu ewaluacji FEO 2021-2027 jest wskazanie głównych kierunków działań w zakresie badań ewaluacyjnych i rozwoju potencjału ewaluacyjnego – planowanych do realizacji w okresie 2023-2029 oraz określenie sposobu organizacji tego procesu w województwie opolskim.

Plan ewaluacji FEO 2021-2027 określa i opisuje:

- a) doświadczenia z realizacji procesu ewaluacji w województwie opolskim w perspektywie 2014-2020,
- b) cele i zakres tematyczny procesu ewaluacji oraz przesłanki dla uruchomienia badań,
- c) system instytucjonalny i organizacyjny procesu ewaluacji oraz rozwiązania w zakresie wymiany informacji pomiędzy interesariuszami procesu ewaluacji,
- d) podejście do realizacji badań ewaluacyjnych,
- e) działania rozwijające potencjał ewaluacyjny,
- f) sposoby upowszechniania wiedzy o wynikach ewaluacji i gwarantujące ich wykorzystanie,
- g) mechanizmy zapewniające wysoką jakość działań ewaluacyjnych,
- h) zasoby niezbędne do realizacji procesu ewaluacji w regionie,
- i) planowane do realizacji badania ewaluacyjne.

Niniejszy dokument, przedstawia podejście do ewaluacji na poziomie regionalnym, w oparciu o zapisy zawarte w wytycznych i rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady UE² oraz *Wytycznych w zakresie ewaluacji polityki spójności 2021-2027*³ (Wytyczne ewaluacyjne). Jednocześnie uwzględnia doświadczenia płynące z ewaluacji programów operacyjnych wdrażanych w województwie opolskim w ramach poprzednich perspektyw unijnych, tj. *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2007-2013* i regionalnego komponentu *Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013* (PO KL) oraz *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020* (RPO WO 2014-2020).

¹ Program zatwierdzony przez Komisję Europejską w dniu 29.11.2022 r. decyzją wykonawczą nr CCI 2021PL16FFPR008 oraz przyjęty uchwałą Zarządu Województwa Opolskiego nr 8018/2022 z 14.10.2022 r.

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej; *Commission Staff Working Document Performance, monitoring and evaluation of the European Regional Development Fund, the Cohesion Fund and the Just Transition Fund in 2021-2027*.

³ *Wytyczne w zakresie ewaluacji polityki spójności 2021-2027*, Minister Funduszy i Polityki Regionalnej, Warszawa, 24 sierpnia 2022 r.

Adresatami dokumentu są przede wszystkim: Zarząd Województwa Opolskiego – reprezentujący Instytucję Zarządzającą FEO 2021-2027 (ZWO, IZ FEO 2021-2027), Referat Badań i Ewaluacji w Departamencie Polityki Regionalnej i Przestrzennej jako Jednostka Ewaluacyjna (JE), instytucje zaangażowane we wdrażanie FEO 2021-2027 oraz przedstawiciele podmiotów regionalnych i partnerów społeczno-gospodarczych, zaangażowani w prace Komitetu Monitorującego FEO 2021-2027 (KM FEO 2021-2027) oraz Grupy roboczej ds. realizacji zasady Partnerstwa (Grupa ds. Partnerstwa, GdP), członkowie Grupy Sterującej Ewaluacją i Monitoringiem (GSEiM), a także osoby współpracujące z JE w ramach Zespołów Zadaniowych ds. ewaluacji tematycznych (ZZ). Dodatkowym adresatem tego dokumentu jest Krajowa Jednostka Ewaluacji (KJE) – jako główny koordynator ewaluacji polityki spójności do 2027 roku.

Plan ewaluacji jest efektem prac JE, która w pierwszej kolejności skonsultowała wykaz badań ewaluacyjnych (jako kluczowego elementu dokumentu), niezbędnych do uruchomienia w ramach FEO 2021-2027 wśród głównych interesariuszy tego procesu (ZWO, KM FEO 2021-2027 i GdP oraz GSEiM i KJE). Ostatecznym etapem prac nad planem było skonsultowanie całego materiału wśród ww. grup i podmiotów.

Plan ewaluacji FEO 2021-2027 został opracowany na podstawie treści Planu ewaluacji RPO WO 2014-2020⁴, po uwzględnieniu Wytycznych ewaluacyjnych, doświadczeń z ostatniej perspektywy finansowej oraz potrzeb informacyjnych interesariuszy procesu ewaluacji w województwie opolskim.

⁴ Zob. *Plan ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020*. Dokument przyjęty przez Zarząd Województwa Opolskiego Uchwałą nr 1238/2015 z dnia 12 października 2015 roku ze zm. i zatwierdzony przez Komitet Monitorujący RPO WO 2014-2020 Uchwałą nr 39/2015 z dnia 26 listopada 2015 roku ze zm.
<https://rpo.opolskie.pl/wp-content/uploads/2015/05/Plan-ewaluacji-RPO-WO-lipiec-2023-do-publicacji.pdf>

1. Ramowy zakres Planu ewaluacji FEO 2021-2027

KLUCZOWE WYZWANIA REGIONALNE:

- ⇒ zwiększenie stopnia wykorzystania wiedzy wynikającej z badań ewaluacyjnych
- ⇒ wzmocnienie sieci współpracy, w tym wymiany doświadczeń i informacji pomiędzy interesariuszami procesu ewaluacji
- ⇒ wsparcie wiedzą analityczną – w istotnych momentach decyzyjnych, w tym udostępnienie wyników badań ewaluacyjnych w terminie adekwatnym do potrzeb interesariuszy procesu ewaluacji

1.1 Doświadczenia z realizacji procesu ewaluacji w województwie opolskim

Badania, ewaluacje i analizy realizowane w województwie opolskim wspierają proces budowania wiedzy o regionie oraz dostarczają informacji o skuteczności, efektywności oraz użyteczności wdrażanych interwencji unijnych, już od 2006 roku. W perspektywie finansowej 2014-2020 badania i ewaluacje wynikały głównie z zaprojektowanego systemu ewaluacji i monitoringu na poziomie regionalnym i określonego w:

- ✓ *Planie ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020*
- ✓ *rocznych Planach badań, analiz i ekspertyz Opolskiego Obserwatorium Terytorialnego w zakresie rozwoju regionalnego województwa opolskiego.*

Doświadczenia z realizacji procesu ewaluacji RPO WO 2014-2020, stanowiły bardzo istotną wartość dla określenia zakresu tematycznego badań ewaluacyjnych oraz harmonogramu ich realizacji, jak również zdefiniowania potrzeb pod kątem rozwoju potencjału ewaluacyjnego na poziomie regionalnym. System, rozwiązania organizacyjne, procedury stosowane w działaniach ewaluacyjnych w perspektywie 2021-2027 w większości są tożsame z realizowanymi w okresie 2014-2020. Nieznaczne różnice wynikają wyłącznie ze zmian wprowadzonych na poziomie krajowym w ramach Wytycznych ewaluacyjnych.

W poprzednim okresie programowania zrealizowano łącznie 15 badań ewaluacyjnych (gdzie dla porównania w ramach procesu ewaluacji RPO WO 2007-2013 i PO KL w województwie opolskim zrealizowano ich aż 24). W porównaniu do okresu programowania 2007-2013, perspektywę 2014-2020 zdominowały ewaluacje skoncentrowane na podsumowaniu efektów realizowanych działań oraz ustaleniu związków przyczynowo-skutkowych między działaniami i efektami programu. Uzupełnieniem dla nich były realizowane m.in. w ramach OOT badania, analizy i ekspertyzy bieżące dotyczące sytuacji, trendów oraz prognozowania scenariuszy rozwoju województwa w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym - realizowane głównie pod kątem *Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku* (SRWO 2020) i wspierające proces wdrażania RPO WO 2014-2020. Zaznaczyć należy, że dodatkowym źródłem wiedzy dla Zarządu Województwa Opolskiego, jak i instytucji zaangażowanych we wdrażanie RPO WO 2014-2020 były badania i ewaluacje realizowane na poziomie krajowym – w szczególności przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej (MFIPR)⁵, które w istotny sposób dotyczyły ww. Programu (w tym uzupełniały wiedzę pozyskaną na poziomie regionalnym).

Poniżej przedstawiona została lista ewaluacji zrealizowanych do 2023 roku w ramach Planu ewaluacji RPO WO 2014-2020. W latach 2014-2016 RBE prowadził jeszcze badania mijającej perspektywy 2007-2013 (3 ewaluacje), a także finalizował 7 badań i analiz w ramach projektu pn. *Opolskie Obserwatorium Terytorialne – wzmocnienie systemu monitorowania polityk publicznych z działania 5.2.1 PO KL*.

Tabela 1 Badania ewaluacyjne zrealizowane w województwie opolskim w ramach Planu ewaluacji RPO WO 2014-2020

Lp.	Tytuł opracowania	Rok odbioru raportu końcowego						
		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	<i>Ewaluacja bieżąca kryteriów i systemu wyboru projektów RPO WO 2014-2020</i>							
2	<i>Ewaluacja mid-term dot. postępu rzeczowego RPO WO 2014-2020 dla potrzeb przeglądu śródkresowego, w tym realizacji zapisów ram i rezerwy wykonania</i>							
3	<i>Oszacowanie wartości wskaźnika rezultatu długoterminowego – Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu RPO WO 2014-2020</i>							
4	<i>Pogłębiona analiza i ocena wpływu projektów realizowanych w ramach Działań 7.1, 7.2, 7.3 RPO WO 2014-2020 na poprawę sytuacji mieszkańców Opolszczyzny na rynku pracy</i>							
5	<i>Zastosowanie instrumentów finansowych w województwie opolskim w ramach funduszy unijnych do 2027 roku</i>							
6	<i>Efekty wsparcia konkurencyjności, innowacyjności i internacjonalizacji MSP oraz rozwój potencjału jednostek naukowo-badawczych w województwie opolskim w perspektywie 2014-2020</i>							
7	<i>Efekty wsparcia w zakresie przygotowania terenów inwestycyjnych w województwie opolskim</i>							
8	<i>Działania wspierające gospodarkę niskoemisyjną i poprawę jakości powietrza w województwie opolskim w ramach Osi Priorytetowej III i V RPO WO 2014-2020</i>							
9	<i>Ocena wsparcia w zakresie edukacji w ramach RPO WO 2014-2020 oraz analiza aspiracji edukacyjno-zawodowych uczniów szkół ponadpodstawowych i osób dorosłych</i>							
10	<i>Ewaluacja podsumowująca postęp rzeczowy i rezultaty RPO WO 2014-2020 oraz jego wpływ</i>							
11	<i>Ocena efektów ekologicznych, społecznych i gospodarczych inwestycji wspartych w ramach IV i V Osi Priorytetowej RPO WO 2014-2020</i>							

⁵ Głównie przez KJE i Krajowe Obserwatorium Terytorialne, jak i przez Instytucję Zarządzającą Programem Operacyjnym Wiedza, Edukacja, Rozwój. Zob. *Sprawozdanie podsumowujące wnioski z ewaluacji przeprowadzonych na poziomie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020*, <https://rpo.opolskie.pl/wp-content/uploads/2015/05/sprawozdanie-z-post%C4%99pu-rzeczowego-ost.pdf>.

Lp.	Tytuł opracowania	Rok odbioru raportu końcowego						
		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
12	<i>Wpływ inwestycji transportowych na sytuację społeczno-gospodarczą województwa opolskiego</i>							
13	<i>Ocena jakości i efektów działań na rzecz opieki nad dziećmi do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dzieci do lat 6 w województwie opolskim</i>							
14	<i>Ewaluacja Regionalnych Programów Zdrowotnych realizowanych w województwie opolskim</i>							
15	<i>Oszacowanie wartości wskaźnika rezultatu długoterminowego – Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu RPO WO 2014-2020 (pomiar drugi)</i>							

Źródło. Opracowanie własne (kolorem zielonym oznaczone są badania zrealizowane w ramach OOT, komplementarne do ewaluacji, które zostały wykazane w Planie ewaluacji RPO WO 2014-2020, niebieskim ewaluacje dot. gł. RPO WO 2014-2020 i zrealizowane w formule badań ewaluacyjnych)

Badania dostarczyły rzetelnych i przydatnych informacji, zarówno w celu poprawy jakości wdrażania RPO WO 2014-2020, jak i monitorowania i mierzenia efektów realizowanych działań. Dodatkowo wykorzystane zostały do przygotowania działań rozwojowych w perspektywie do 2030 roku. Dając tym samym wskazówki do modyfikacji praktykowanych rozwiązań, jak i ulepszając programowane działania ukierunkowane na wzrost jakości życia mieszkańców Opolskiego.

Wnioski i rekomendacje uzyskane w toku realizacji działań badawczo-ewaluacyjnych (zarówno w ramach JE oraz OOT) dostarczyły niezbędnej wiedzy umożliwiającej poprawę wdrażania RPO WO 2014-2020 oraz podniesienie skuteczności, efektywności i użyteczności programu, jak również przyczyniły się do sformułowania wskazówek dla potrzeb programowania *Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego. Opolskie 2030* (inaczej Strategii Opolskie 2030), jak i *Funduszy Europejskich dla Opolskiego 2021-2027*.

W toku zrealizowanych opracowań, wypracowane zostały zalecenia i sugestie pozwalające na:

- zwiększenie jakości działań oraz podniesienie skuteczności, efektywności i użyteczności programu;
- ocenę bieżącą działań, w tym sformułowanie zaleceń operacyjnych pomocnych we wdrażaniu RPO WO 2014-2020 (w obrębie wskaźników i ich wartości docelowych, kryteriów czy alokacji);
- podsumowanie efektów realizowanych działań oraz ustalenie mechanizmów, które doprowadziły do zmian, w tym określenie skutków pandemii COVID-19 (w niektórych obszarach wsparcia) oraz zaprojektowanie działań niezbędnych do podjęcia w przyszłości celem ich niwelowania;
- ustalenie związków przyczynowo-skutkowych pomiędzy działaniami i efektami programu (w ramach określonej logiki RPO WO 2014-2020), w tym zidentyfikowanie przyczyn ewentualnych odchyleń / barier w realizacji interwencji i zaproponowanie działań korygujących;
- jeszcze efektywniejsze zaprojektowanie interwencji zaplanowanych do wdrażania na poziomie regionalnym w perspektywie 2021-2027 (m.in. poprzez weryfikowanie założeń programu, obszarów wsparcia i kierunków działań oraz grup adresatów będących celem interwencji, itp.);
- określenie skuteczności działań wdrażanych w ramach SRWO 2020 oraz doprecyzowanie celów rozwoju regionalnego województwa opolskiego do 2030 roku (w zakresie m.in. Strategii Opolskie 2030, czy też *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Opolskiego 2030*).

Każde z badań ukierunkowane było na pozyskanie konkretnej wiedzy dla potrzeb zarządzania interwencją. Zrealizowane badania ewaluacyjne objęły swoją tematyką wszystkie Osie Priorytetowe RPO WO 2014-2020 oraz Priorytety Inwestycyjne.

Mając na uwadze powyższe w bieżącej perspektywie na lata 2021-2027 opracowania analityczno-badawcze nadal określone zostały w dwóch planach: Planie ewaluacji FEO 2021-2027 oraz *Planie badań, analiz i ekspertyz Opolskiego Obserwatorium Terytorialnego w zakresie rozwoju regionalnego*

województwa opolskiego do 2030 roku⁶ (plan OOT). Z tą jednak różnicą, że z uwagi na potrzebę zagwarantowania kompleksowego spojrzenia na ewaluacje oraz badania i analizy realizowane na poziomie regionalnym – ustalono, że plan OOT uwzględniać będzie opracowania do 2030 roku.

Oba dokumenty wyznaczają główne kierunki badań, analiz oraz ewaluacji regionalnych i odpowiadają na najważniejsze potrzeby informacyjne interesariuszy systemu monitorowania i ewaluacji regionalnej polityki rozwoju. Określone w materiałach opracowania są komplementarne względem siebie oraz współzupełniają wiedzę nt. stopnia realizacji celów wyznaczonych w Strategii Opolskie 2030, jaki programie FEO 2021-2027.

Schemat 1. Powiązania pomiędzy ewaluacjami FEO 2021-2027 oraz analizami i ekspertyzami OOT a regionalnymi dokumentami strategicznymi i ich głównymi interesariuszami

Źródło. Opracowanie własne

Jednoczesne opracowanie ww. planów umożliwiło właściwe rozplanowanie tematyczne badań, analiz i ekspertyz na poziomie UMWO i ich rozłożenie w perspektywie do 2030 roku (gdyż realizatorem tych działań jest RBE). Planując powyższe działania analityczno-ewaluacyjne dodatkowo:

- skoncentrowano się na prawidłowym umiejscowieniu opracowań w cyklu realizacji głównych interwencji regionalnych (Strategii Opolskie 2030 oraz FEO 2021-2027), uwzględniając ich specyfikę tematyczną oraz kalendarium momentów decyzyjnych;
- zwrócono uwagę na ograniczony termin ich realizacji, wynikający z opóźnień w pracach nad europejskimi i krajowymi aktami prawnymi w zakresie nowej perspektywy unijnej.

Plany uwzględniają najważniejsze potrzeby badawczo-analityczne dot. polityki rozwoju regionu, w tym opracowania niezbędne do realizacji na różnych etapach wdrażania Strategii Opolskie 2030 i FEO 2021-2027 oraz kluczowe materiały dla wypracowania nowych dokumentów po 2030 roku. Wybór powyższych opracowań do realizacji wynikał głównie z: ich priorytetowości, innowacyjności, odmiennego podejścia do interwencji w stosunku do perspektywy 2014-2020, bądź obligatoryjnego charakteru. Jednocześnie nie jest wykluczone, że w toku ich realizacji zdefiniowane zostaną dodatkowe potrzeby badawcze, których realizacja uzależniona będzie od możliwości organizacyjnych, kadrowych i finansowych DRP.

⁶ Materiał opracowany w ramach Opolskiego Obserwatorium Terytorialnego (OOT), które funkcjonuje w Departamencie Polityki Regionalnej i Przestrzennej i jest odpowiedzialne głównie za: bieżącą i rzetelną ocenę zachodzących procesów rozwojowych oraz weryfikację stopnia osiągania celów strategicznych województwa; rozwój systemu monitorowania efektów prowadzonej polityki rozwoju oraz prowadzenie badań i analiz nt. sytuacji województwa w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym. W przeciwieństwie do okresu 2014-2022, w którym plan OOT opracowany był rocznie w 2023 roku podjęto decyzję o zdefiniowaniu w nim głównych badań, analiz i ekspertyz perspektywie do końca obowiązywania regionalnej strategii – tj. do 2030 roku. <https://www.opolskie.pl/wp-content/uploads/2023/09/plan-badan-OOT-sierpien-2023.pdf>.

1.2 Główne założenia, zakres tematyczny i cele procesu ewaluacji FEO 2021-2027

Głównym założeniem planu jest zapewnienie właściwej i adekwatnej do potrzeb organizacji działań ewaluacyjnych w okresie od 2023 do 2029 roku ukierunkowanych na opiniowanie funduszy europejskich wdrażanych na poziomie regionalnym.

Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie ewaluacji polityki spójności 2021-2027* głównym celem działań ewaluacyjnych jest tworzenie merytorycznych przesłanek dla ulepszania interwencji publicznych realizowanych w ramach polityki spójności. Oczekuje się, iż wdrożone rekomendacje z badań ewaluacyjnych wpłyną na podniesienie trafności, skuteczności, efektywności i użyteczności realizowanego wsparcia oraz wzrost zasięgu oddziaływania i widoczności interwencji publicznych⁷.

Celem procesu ewaluacyjnego FEO 2021-2027 jest dostarczenie instytucjom zaangażowanym we wdrażanie programu wniosków i rekomendacji pozwalających na⁸:

- a) właściwe zaprojektowanie dalszej i kolejnej interwencji - poprzez weryfikowanie założeń na temat struktury problemu i grup adresatów będących celem interwencji, mechanizmu działań mających przynieść pozytywną zmianę oraz uwarunkowań, w których będzie realizowana interwencja;
- b) pomoc we wdrażaniu interwencji - poprzez optymalizację procesów i zasobów wdrażania interwencji, identyfikowanie przyczyn ewentualnych odchyżeń od planu, źródeł opóźnień lub blokad w realizacji interwencji i proponowanie działań korygujących;
- c) wsparcie w wyjaśnieniu efektów interwencji - poprzez identyfikowanie produktów i rezultatów interwencji, w tym zmian wywołanych w grupie docelowej, pozytywnych lub negatywnych efektów ubocznych, oraz ustalenie mechanizmów, które doprowadziły do zmian.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady podaje, iż ewaluację przeprowadza się w celu poprawy jakości opracowania programów i ich wdrażania, pod kątem co najmniej jednego z następujących kryteriów: skuteczności, efektywności, trafności, spójności i unijnej wartości dodanej. Ewaluacje mogą również obejmować inne odpowiednie kryteria, takie jak poziom włączenia społecznego, niedyskryminację i widoczność, i mogą obejmować więcej niż jeden program⁹. Z kolei Wytyczne ujmują ewaluację przez pryzmat jej celów i działań jako badanie ewaluacyjne - proces, którego celem jest oszacowanie jakości i wartości procesu oraz efektów wdrażania interwencji publicznych w odniesieniu do jasno sformułowanych kryteriów¹⁰.

FEO 2021-2027 to kompleksowy program działań, kierowany do mieszkańców województwa opolskiego, w różnych obszarach ich życia. Określa on priorytety i obszary interwencji, pożądane rezultaty podejmowanych działań, ukierunkowane zarówno na miękkie, jak i infrastrukturalne wsparcie.

Zaprojektowane w planie badania ewaluacyjne korespondują ze wskazanymi w programie inicjatywami wspierającymi istniejące potencjały regionalne zdefiniowane w Strategii Opolskie 2030 (w ujęciu środowiskowym, społecznym i gospodarczym).

Propozycja tematyczna opracowań analityczno-badawczych powstała z uwzględnieniem:

- zapisów rozporządzeń Komisji Europejskiej oraz wytycznych krajowych, jak i *Planu ewaluacji Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027*;
- potrzeb informacyjnych – zgłaszanych przez podmioty zaangażowane we wdrażanie Strategii Opolskie 2030 i FEO 2021-2027 oraz departamenty merytoryczne i jednostki organizacyjne UMWO (w tym przez Grupę Sterującą Ewaluacją i Monitoringiem);

⁷ Por. Wytyczne w zakresie ewaluacji..., dz. cyt., s. 10.

⁸ Zob. Jw.

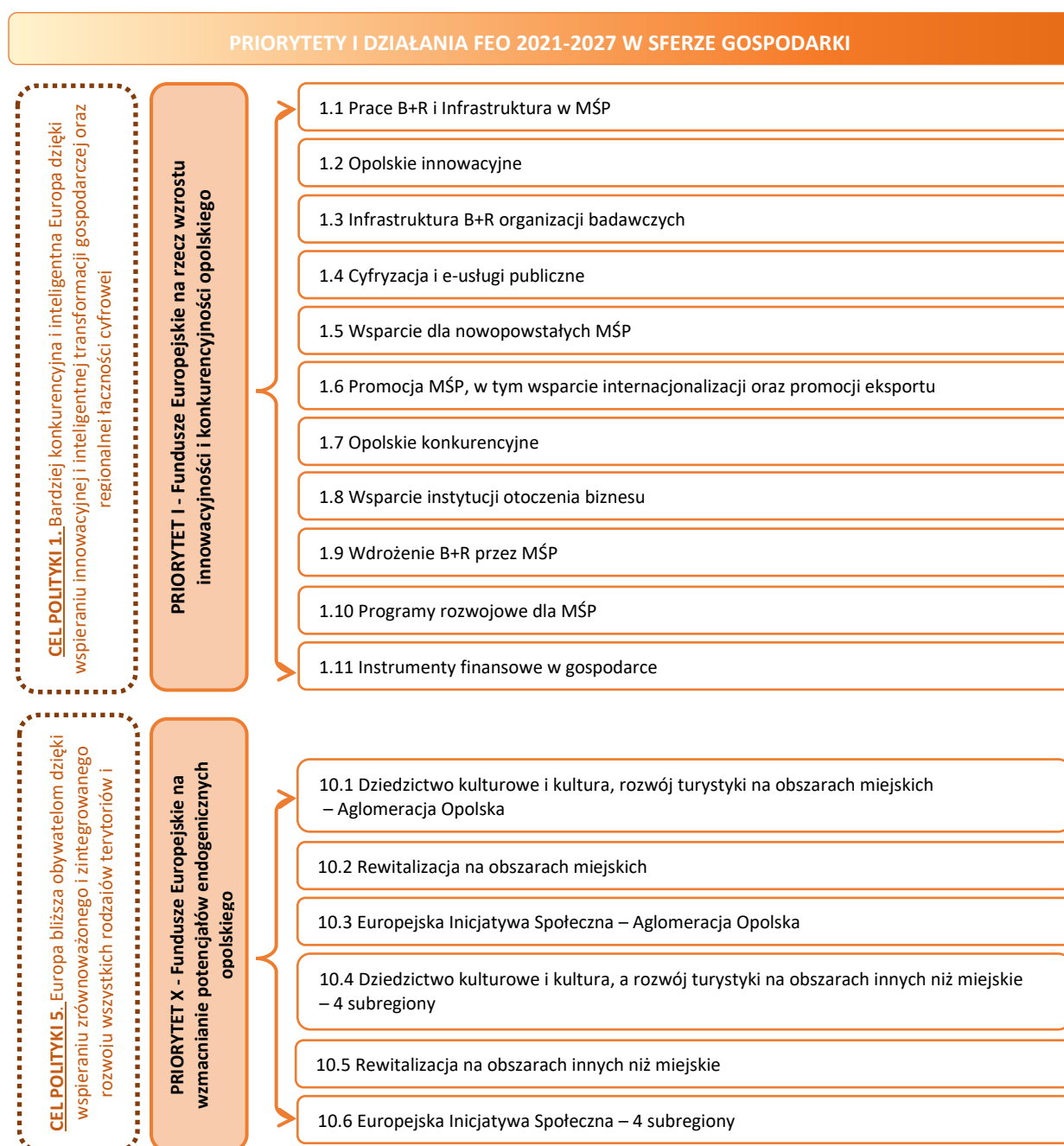
⁹ Art. 44 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) ..., dz. cyt.

¹⁰ Por. Wytyczne w zakresie ewaluacji..., dz. cyt., s. 6.

- doświadczeń z realizacji badań i ewaluacji w perspektywie 2014-2020;
- kluczowych momentów decyzyjnych w perspektywie do 2030 roku;
- dostępności danych źródłowych;
- potrzeby zagwarantowania wiedzy istotnej dla decydentów na różnych etapach wdrażania interwencji publicznych oraz pod kątem przygotowania dokumentów na kolejną perspektywę;
- zasobów kadrowych i finansowych UMWO i IZ FEO 2021-2027.

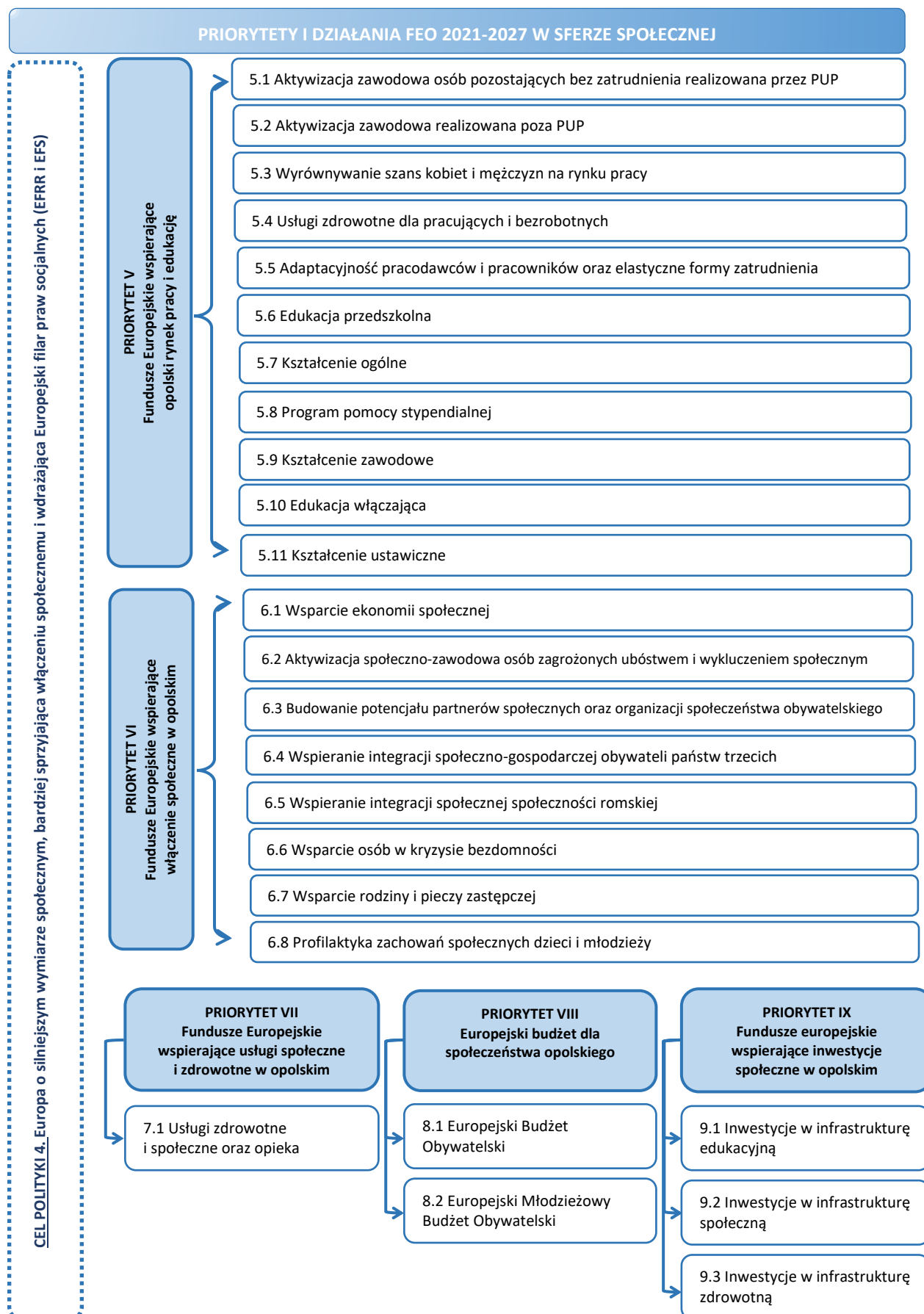
Badania ewaluacyjne planowane są zgodnie ze strukturą i logiką wdrażania programu, obejmującą 10 Priorytetów i przyporządkowane do nich Działania. Nawiązują także do Celów Tematycznych Polityki Spójności. Interwencje podejmowane w ramach programu zobrazowane zostały na kolejno prezentowanych schematach, grupujących Priorytety i Działania FEO 2021-2027 w trzech strategicznych sferach, tj.: gospodarka, społeczeństwo i środowisko.

Schemat 2 Obszary wsparcia w sferze gospodarczej w ramach FEO 2021-2027

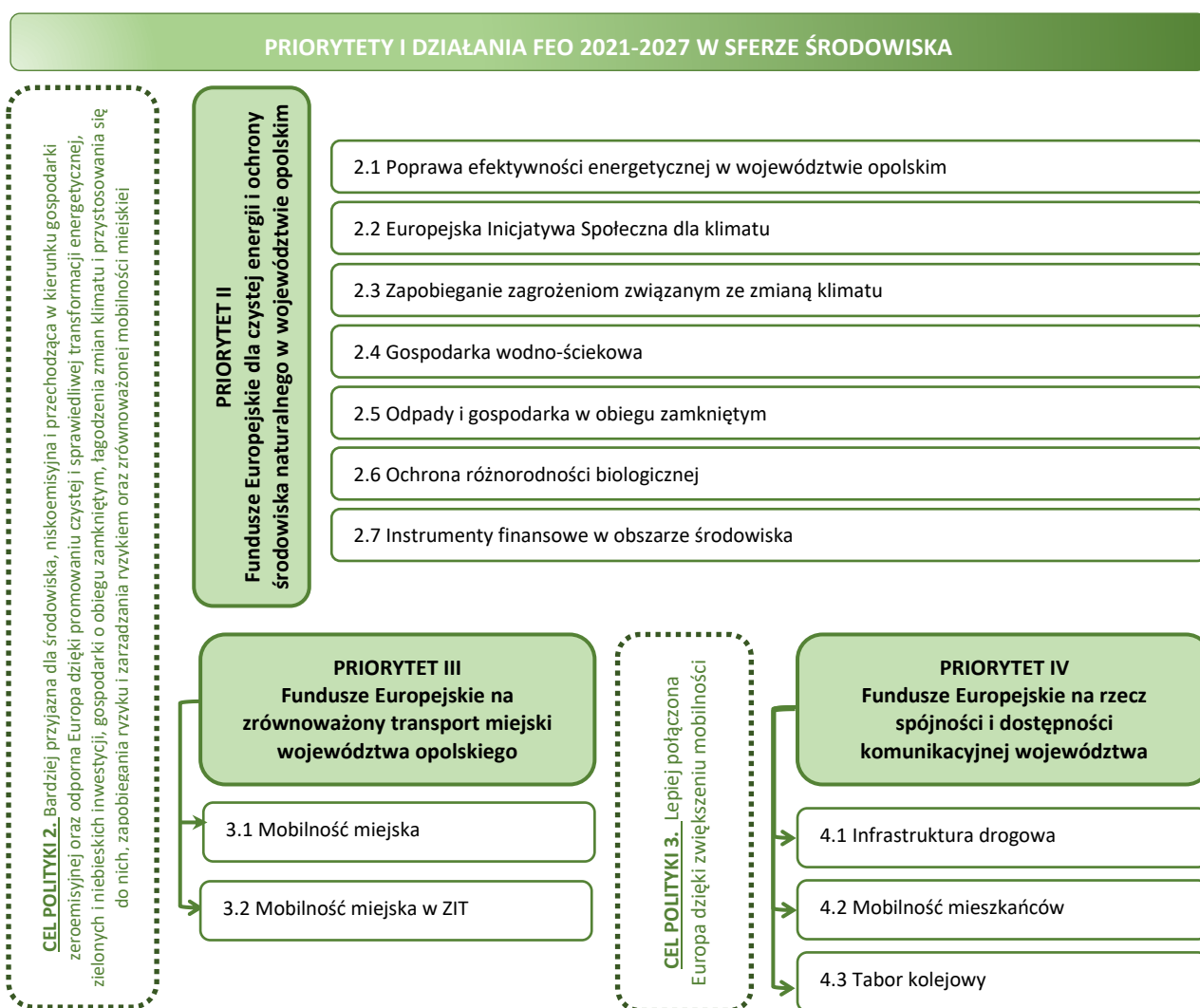
Źródło. Opracowanie własne

Schemat 3 Obszary wsparcia w sferze społecznej w ramach FEO 2021-2027

Źródło. Opracowanie własne

Schemat 4 Obszary wsparcia w sferze środowiskowej w ramach FEO 2021-2027

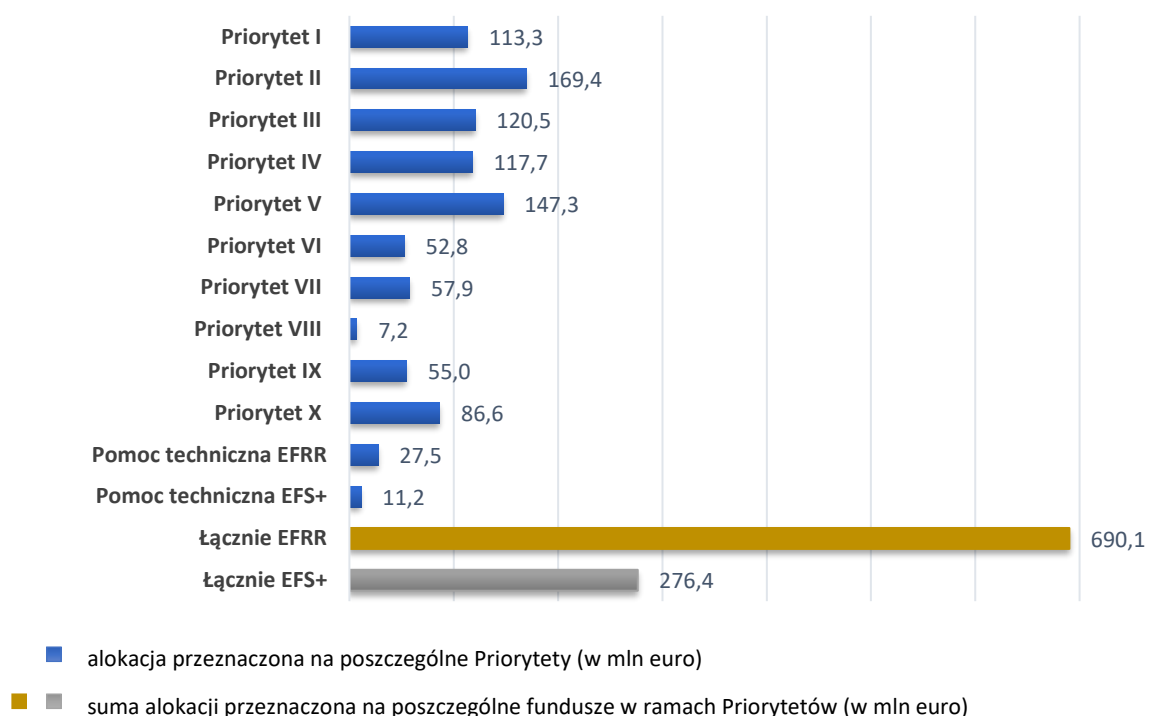
Źródło. Opracowanie własne

Ponadto w ramach FEO 2021-2027 występują Priorytety: *Pomoc Techniczna Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego* (PT EFRR) i *PT Europejskiego Funduszu Społecznego Plus* (PT EFS+), które ukierunkowane są na wzmocnienie instytucji zaangażowanych we wdrażanie programu, w tym odpowiedzialnych za monitorowanie i ewaluację programu.

Określone w programie obszary interwencji zaprojektowane zostały tak, by przyczyniały się do osiągnięcia pięciu podstawowych celów Polityki Spójności 2021-2027. Tym samym przewidziane w FEO 2021-2027 obszary interwencji oraz cele rozwojowe Programu, jak również środki finansowe ulokowane na ich realizację były istotnym punktem wyjścia do sporządzenia wykazu i zakresu badań ewaluacyjnych do 2029 roku.

Łączna wartość środków zaangażowanych w realizację FEO 2021-2027 wynosi 966 481 697 EUR.

Wykres 1 Alokacja Priorytety FEO 2021-2027

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów przekazanych przez Departament Programowania Funduszy Europejskich w UMWO (różnica w sumie wynika z zaokrągleń)

1.3 Przesłanki dla koncentracji działań ewaluacyjnych

W podejściu badawczym przyjętym w Planie skoncentrowano się na prawidłowym umiejscowieniu poszczególnych ewaluacji w cyklu realizacji głównych interwencji regionalnych uwzględniając ich specyfikę tematyczną oraz kalendarium momentów decyzyjnych ważnych dla ich powodzenia. Dodatkowo przewidziane do realizacji badania zaprojektowano tak, aby swoim zakresem objęły wszystkie 10 Priorytetów Programu, z pominięciem działań finansowanych w ramach Pomocy Technicznej.

Ponadto w celu zapewnienia skutecznej i efektywnej realizacji FEO 2021-2027 oraz właściwego ukierunkowania wsparcia po 2030 r. przedmiotem ewaluowanych działań uczyniono także kryteria i system wyboru projektów oraz instrumenty finansowe. Z kolei z uwagi na wymogi w zakresie monitorowania i sprawozdawczości w Planie ujęto także badania zakładające pomiar wskaźników.

Mając na uwadze logikę interwencji poszczególnych Priorytetów FEO 2021-2027 wyrażającą się w założeniu, że wydatkowanie określonych środków (wkład) na realizację zaplanowanych przedsięwzięć (produkty) pozwoli na osiągnięcie zakładanych efektów, które zaspokoją zidentyfikowane na etapie programowania potrzeby, metodologia realizacji każdego z badań została zaprojektowana zgodnie z podejściem opartym na teorii, która umożliwi odtworzenie i pokazanie drogi prowadzącej do osiągnięcia zakładanych efektów wraz ze wskazaniem czynników, które miały wpływ na przebieg tego procesu. Tym samym pozyskany w toku realizacji poszczególnych ewaluacji materiał badawczo-analityczny pozwoli wnioskować nie tylko o bezpośrednich osiągniętych w interwencji efektach, ale także umożliwi weryfikację założeń przyjętej w FEO 2021-2027 teorii zmiany. Powyższe przyczyni się do budowania szerszej wiedzy na temat mechanizmów warunkujących skuteczność oddziaływania Programu.

Jednym z nadrzędnych celów każdego z przewidzianych w planie badań jest analiza wpływu FEO 2021-2027 na poprawę sytuacji w wymiarach rozwoju regionalnego, dlatego ewaluacja stwarza również

możliwość pozyskania danych pomocnych w monitorowaniu kierunków działań przyjętych w Strategii Opolskie 2030 oraz wiedzy na temat potrzeb w obszarze polityki rozwoju regionu, a także informacji potrzebnych do opracowania nowych dokumentów strategicznych po 2030 roku. Poniższy schemat pokazuje Priorytety programu, do których nawiązywać będą badania ewaluacyjne¹¹. Zaznaczyć należy, że zaplanowane badania koncentrują się na analizie wybranych działań w ramach FEO 2021-2027, których szczegółowy wykaz ujęty został w ostatniej części planu – w *Spisie badań ewaluacyjnych FEO 2021-2027*. Wybór interwencji podlegających ewaluacji, zależał od: ich priorytetowości, innowacyjności, odmiennego podejścia w stosunku do perspektywy 2014-2020, alokacji przeznaczonej na wsparcie, bądź obligatoryjnego charakteru. Należy także zauważyć, że większość ewaluacji zrealizowanych zostanie do 2027 roku, a więc w terminie umożliwiającym wykorzystanie wyników badań do zaprogramowania interwencji unijnych po 2029 roku. Wymagać to będzie zastosowania odpowiedniej metodologii oraz zróżnicowanych źródeł danych, z uwagi na jeszcze ograniczone rezultaty i efekty wsparcia realizowanego z FEO 2021-2027 w regionie.

Tabela 2 Matryca powiązań badań ewaluacyjnych i Priorytetów FEO 2021-2027

Lp.	Badania ewaluacyjne:	Rok realizacji	Priorytety FEO 2021-2027												
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
1	<i>Efekty wsparcia w zakresie inwestycji gospodarczych w województwie opolskim</i>	2027													
2	<i>Efekty wsparcia w zakresie inwestycji środowiskowych w województwie opolskim</i>	2028													
3	<i>Dostępność komunikacyjna oraz zrównoważony transport miejski województwa opolskiego</i>	2029													
4	<i>Konkurencyjność miejsc pracy w regionie wraz z oszacowaniem wskaźnika rezultatu długoterminowego FEO 2021-2027</i>	2025													
5	<i>Oszacowanie liczby osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu FEO 2021-2027</i>	2029													
6	<i>Ewaluacja Regionalnym Programów Zdrowotnych funkcjonujących w perspektywie 2021-2027 w województwie opolskim</i>	2029													
7	<i>Inicjatywy społeczne wspierane w ramach funduszy europejskich w województwie opolskim</i>	2026													
8	<i>Edukacja włączająca w województwie opolskim – stan realizacji i potrzeby na przyszłość</i>	2027													
9	<i>Zastosowanie instrumentów finansowych w województwie opolskim w ramach nowej perspektywy unijnej po 2027 roku</i>	2027													
10	<i>Ewaluacja bieżąca kryteriów i systemu wyboru projektów oraz podejście do realizacji zasad równościowych w ramach FEO 2021-2027</i>	2024													

Źródło: Opracowanie własne na podstawie FEO 2021-2027

Taki harmonogram badań wynika także z potrzeb informacyjnych GSEiM, której członkowie w ankiecie przeprowadzonej w marcu 2023 roku¹² wskazali, że w największym stopniu potrzebują: ewaluacji, badań i analiz ad hoc reagujących na bieżące potrzeby oraz opracowań diagnostycznych, istotnych pod kątem przygotowywanych interwencji. W mniejszym stopniu członkowie Grupy wskazali na badania

¹¹ W matrycy nie uwzględniono badania *Analiza wskaźników rezultatu RPO WO 2014-2020 dot. trwałości nowoutworzonych miejsc opieki żłobkowej i wychowania przedszkolnego (drugi pomiar)*, zaplanowanego w 2024 roku – z uwagi na to, iż badanie nawiązuje do RPO WO 2014-2020 i drugi monitoring wskaźników został przesunięty w czasie, wskutek czego ewaluację usunięto z Planu ewaluacji RPO WO 2014-2020.

¹² Ankieta przeprowadzona przez RBE wśród 26 członków GSEiM (spośród 36 jej uczestników). Poziom zwrotności - 72%.

ex post (oceniające efekty zrealizowanych inwestycji, badające ich wpływ) lub na realizację opracowań on-going (w trakcie wdrażania interwencji, w oparciu o dane cząstkowe z możliwością wykorzystania wyników do korekty prowadzonych działań).

Przyjęcie powyższych założeń oraz oparcie realizacji poszczególnych ewaluacji na spójnej i przejrzystej metodologii spowoduje, że zarówno interesariuszom jak i instytucjom zaangażowanym we wdrażanie programu dostarczone zostaną wnioski i rekomendacje pozwalające na: podsumowanie efektów realizowanych działań oraz ustalenie związków przyczynowo - skutkowych między działaniami i efektami; poprawę jakości działań oraz podniesienie ich skuteczności, efektywności i użyteczności; zwiększenie poparcia społecznego i politycznego dla interwencji oraz podniesienie motywacji i współodpowiedzialności aktorów zaangażowanych w realizację programu, jednocześnie wzmacniając przejrzystość działań władz publicznych.

Dodatkowo ewaluacje ujęte w Planie uwzględniają zobowiązania odnośnie do terminów i tematów badań koniecznych do realizacji, wynikające z zapisów dokumentów unijnych i krajowych dotyczących realizacji polityki spójności oraz *Wytycznych dotyczących monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów na lata 2021-2027*¹³, *Wytycznych dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027*¹⁴. Jednocześnie nie jest wykluczone, że w toku ich realizacji zdefiniowane zostaną dodatkowe potrzeby analityczno-badawcze, których realizacja uzależniona będzie od możliwości organizacyjnych, kadrowych i finansowych DRP.

Kluczowym wyzwaniem procesu ewaluacji do 2029 roku będzie powiązanie potrzeb informacyjnych interesariuszy odpowiedzialnych za zaprojektowanie interwencji publicznej 2029+ z wymogami KE (określonymi także w Wytycznych), wskazującymi na konieczność przeprowadzenia ewaluacji FEO 2021-2027 pod kątem oceny jego wpływu (mając dodatkowo na uwadze budżet planu na tożsamym poziomie jak w okresie 2014-2020). W przypadku pierwszych ewaluacji zasadnym będzie dostarczenie niezbędnej wiedzy decydentom nie później niż do połowy 2027 roku. Dodatkowo wpływ na realizację powyższych badań będzie miała ograniczona dostępność danych, wynikająca z uruchomienia programu dopiero w 2023 roku. Wskazane okoliczności wpłynęły zatem na zaprojektowanie w planie większej liczby ewaluacji on-going (względem ewaluacji ex post), koncentrujących się głównie na analizie i ocenie działań związanych z wdrażaniem i funkcjonowaniem programu wraz z weryfikacją bieżących efektów wsparcia (nie zaś efektów długoterminowych). Celem zwiększenia wiarygodności uzyskanych danych w toku ww. działań, RBE będzie uwzględniać tam, gdzie to będzie możliwe, dodatkową analizę podobnych interwencji realizowanych w perspektywie finansowej 2014-2020. Z kolei pod kątem spełnienia wymogu realizacji ewaluacji ukierunkowanej na pomiar końcowych efektów i oddziaływania wsparcia – tego typu badania zaplanowane zostały na końcową fazę wdrażania programu i obejmą swoim zakresem kilka Priorytetów (nie zaś cały program), wymagających w szczególności dłuższego czasu wdrażania.

1.4 Wymiana doświadczeń i wiedzy pomiędzy instytucjami systemu wdrażania

Partycypacja (uczestniczenie) - partnerski udział w podejmowaniu decyzji jest stałym elementem procesu ewaluacji i występuje na każdym etapie realizowanych działań oraz cechuje się m.in. angażowaniem zróżnicowanych interesariuszy w ten proces. Jest elementem wymaganym, jak i niezbędnym dla prawidłowej realizacji działań ewaluacyjnych.

¹³ Zob. *Wytyczne dotyczące monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów na lata 2021-2027*, Minister Funduszy i Polityki Regionalnej Warszawa, 12 października 2022 r.

¹⁴ Zob. *Wytyczne dotyczące realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027*, Minister Funduszy i Polityki Regionalnej Warszawa, 29 grudnia 2022 r.

Wymiana doświadczeń i wiedzy pomiędzy instytucjami procesu ewaluacji wpływa na powodzenie i wysoką jakość realizowanych działań, w tym wyższą użyteczność badań ewaluacyjnych¹⁵.

Począwszy od przygotowania Planu ewaluacji FEO 2021-2027, po monitorowanie stopnia wykorzystania wyników badania Jednostka Ewaluacyjna angażuje w te procesy wielu interesariuszy, korzystając tym samym z ich wiedzy i doświadczenia.

Tabela 3 Wymiana doświadczeń w procesie ewaluacji FEO 2021-2027

Lp.	Etap procesu ewaluacji i charakter partycypacji	Główni interesariusze
1	Przygotowanie oraz aktualizacja Planu ewaluacji FEO 2021-2027	<ul style="list-style-type: none"> ▪ JE i OOT ▪ IZ FEO 2021-2027 ▪ IP FEO 2021-2027 (WUP i OCRG) ▪ GSEiM, w tym US w Opolu ▪ KM FEO 2021-2027 i GdP ▪ departamenty merytoryczne UMWO i jego jednostki organizacyjne ▪ KJE
2	Opracowanie dokumentacji badania (w tym Opisu Przedmiotu Zamówienia)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ JE i ZZ ▪ Wykonawca i eksperci zewnętrzni / ośrodki naukowe
3	Konsultacje produktów badania	<ul style="list-style-type: none"> ▪ US w Opolu ▪ KJE / krajowa IZ koordynująca na poziomie krajowym obszar interwencji komplementarny do ewaluowanego
4	Przyjęcie tabeli rekomendacji, w tym wypracowanie wniosków i rekomendacji z badania	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ZWO ▪ JE i ZZ ▪ adresaci rekomendacji ▪ KJE (w przypadku rekomendacji horyzontalnych) ▪ Wykonawca i Eksperci zewnętrzni
5	Upowszechnienie wyników badania	<ul style="list-style-type: none"> ▪ JE i ZZ ▪ IZ i IP FEO 2021-2027 ▪ GSEiM, w tym US w Opolu ▪ KM FEO 2021-2027 i GdP ▪ Beneficjenci, w tym JST ▪ KJE, w tym ZS ▪ KE ▪ Wykonawca zewnętrzny ▪ ostateczni odbiorcy, mieszkańcy, partnerzy społeczno-gospodarczy
6	Wdrażanie rekomendacji i monitoring stopnia ich realizacji	<ul style="list-style-type: none"> ▪ JE ▪ adresaci rekomendacji ▪ KJE (rekomendacje horyzontalne)
7	Rozwój potencjału ewaluacyjnego, w tym wymiana dobrych praktyk (m.in. w zakresie metodologii)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ JE ▪ IZ i IP FEO 2021-2027 ▪ GSEiM, w tym US w Opolu ▪ KM FEO 2021-2027 ▪ Eksperci zewnętrzni / ośrodki naukowe ▪ KJE, w tym ZS

Źródło. Opracowanie własne

Wskazane w tabeli działania przy współpracy ze wskazanymi interesariuszami mają zapewnić wymianę doświadczeń i wiedzy oraz rozwój potencjału ewaluacyjnego w wymiarze interorganizacyjnym.

¹⁵ Szerzej system ewaluacji oraz podmioty zaangażowane w ten proces opisano w podrozdziale 2.1 niniejszego dokumentu.

Niemniej jednak potrzebne jest dalsze wzmocnienie relacji między instytucjami oraz rozwój współpracy i partnerstwa (szczególnie po ograniczeniach na skutek pandemii COVID-19), pod kątem zwiększenia:

- współpracy z regionalnymi i krajowymi JE programów operacyjnych, umożliwiającej stałą wymianę pomysłów i doświadczeń z zakresu realizacji badań oraz konsultację wniosków i rekomendacji z tożsamych obszarowo ewaluacji;
- partycypacji z Krajową Jednostką Ewaluacji, w tym z Zespołem sterującym ewaluacją polityki spójności 2021-2027 (ZS) zarówno w zakresie realizowanych badań, jak i rozwoju potencjału ewaluacyjnego;
- relacji z głównymi podmiotami publicznymi biorącymi udział w realizacji polityk rozwoju pod kątem przepływu informacji w zakresie wykorzystywanych zbiorów informacji;
- zaangażowania Zespołów Zadaniowych ds. ewaluacji tematycznych zarówno w proces planowania ewaluacji (w celu lepszego dostosowania ich zakresu do rzeczywistych potrzeb), jak i w wypracowanie rekomendacji (celem podniesienia jakości i ich użyteczności);
- wykorzystania wyników badań oraz wzmocnienia działań związanych z ich upowszechnieniem wśród decydentów, w celu jeszcze lepszego wdrażania interwencji publicznych;
- partycypacji ośrodków akademickich / ekspertów naukowych, m.in. przy planowaniu badań i ich metodyki oraz udziału opolskich uczelni i instytucji w regionalnych ewaluacjach;
- procesu upowszechnienia wyników ewaluacji wśród różnych środowisk odbiorców, poprzez dopasowanie sposobu prezentacji wyników badania oraz realizacji działań informacyjno-promocyjnych do różnych grup interesariuszy.

2. Organizacja procesu ewaluacji FEO 2021-2027

KLUCZOWE WYZWANIA REGIONALNE:

- ⇒ podwyższenie jakości i użyteczności tworzonych rekomendacji
- ⇒ wzrost zaangażowania interesariuszy w proces ewaluacji, w tym wzmocnienie wzajemnych relacji
- ⇒ skuteczniejsze upowszechnianie wyników ewaluacyjnych wśród decydentów oraz dotarcie z komunikatem do pośrednich interesariuszy tego procesu (opinia publiczna)

2.1 System ewaluacji - zaangażowane podmioty i ich zadania

System ewaluacji FEO 2021-2027 (analogicznie jak w RPO WO 2014-2020) zbudowany został przy uwzględnieniu następujących zasad:

- integralności procesów monitorowania w ramach FEO 2021-2027 i SRWO 2030;
- komplementarności działań badawczo-ewaluacyjnych w ramach FEO 2021-2027 i SRWO 2030 (m.in. w wymiarze ich planowania);
- realizacji programu w oparciu o fakty, dane i teorie naukowe z zakresu rozwoju społeczno-ekonomicznego i przestrzennego;
- niezależności procesu ewaluacji w stosunku do instytucji zaangażowanych we wdrażanie programu;
- przejrzystości realizowanych badań, w tym udostępnianie ich szerokiemu gronu odbiorców;
- partnerstwa i współuczestnictwa różnych instytucji oraz podmiotów;
- równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027¹⁶.

Działania ewaluacyjne w województwie opolskim koordynuje Zarząd Województwa Opolskiego, w imieniu którego proces ewaluacji, w ramach kilku już perspektyw, realizuje **Jednostka Ewaluacyjna (JE)** osadzona w Departamencie Polityki Regionalnej i Przestrzennej (Referat Badań i Ewaluacji).

Organizacja instytucjonalna procesu ewaluacji w województwie opolskim, już od 2007 roku zorientowana została na funkcjonalną niezależność procesu ewaluacji oraz regulujących go procedur. Zapewniło to obiektywność i autonomiczność w stosunku do podmiotów odpowiedzialnych za programowanie i wdrażanie regionalnych programów unijnych. Niezależność procesu ewaluacji jest zapewniona poprzez:

- funkcjonowanie jednej JE koordynującej proces ewaluacji całego programu (brak tożsamych jednostek w Instytucjach Pośredniczących FEO 2021-2027)¹⁷;
- umiejscowienie JE poza strukturami Departamentu Programowania Funduszy Europejskich (DPF) oraz Departamentu Wdrażania Funduszy Europejskich (DWF) – odpowiedzialnych za programowanie, wdrażanie i monitorowanie FEO 2021-2027;
- realizację większości badań ewaluacyjnych przez ekspertów lub podmioty zewnętrzne względem IZ FEO 2021-2027;
- wyodrębnienie budżetu na realizację procesu ewaluacji.

¹⁶ Zob. *Wytyczne dotyczące realizacji zasad równościowych...*, dz. cyt.

¹⁷ Biorąc pod uwagę możliwość kumulacji badań ewaluacyjnych w niektórych latach istnieje możliwość realizacji badań na niższym poziomie wdrażania FEO 2021-2027, tj. w IP FEO 2021-2027 we współpracy z JE.

Proces ewaluacyjny w województwie opolskim realizowany jest w ramach sieci powiązań (interakcji) pomiędzy jego indywidualnymi i instytucjonalnymi uczestnikami. Podmioty tworzące system ewaluacyjny, w różnym stopniu zaangażowane są we wskazane powyżej zadania, co przedstawione zostało na kolejnym schemacie (schemat 5). Kluczowymi podmiotami współpracującymi z JE, a zarazem głównymi adresatami rekomendacji wynikających z badań ewaluacyjnych, są instytucje zaangażowane we wdrażanie FEO 2021-2027, tj.:

- a) Instytucja Zarządzająca FEO 2021-2027: Zarząd Województwa Opolskiego, którego obowiązki w tym zakresie realizuje DPF oraz DWF oraz Departament Finansów - Referat Certyfikacji i Księgowania Wydatków Europejskich w UMWO – w większości koordynująca realizację Priorytetu 2-4, 7-10 FEO 2021-2027 oraz Działań wskazanych poniżej;
- b) Instytucje Pośredniczące FEO 2021-2027, jednostki budżetowe Samorządu Województwa Opolskiego wdrażające wybrane działania w ramach programu:
 - Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki (OCRG) - realizujące Priorytet 1 FEO 2021-2027, z wyjątkiem Działań 1.3, 1.4 i 1.8 koordynowanych przez UMWO oraz Działania 2.7;
 - Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu (WUP w Opolu) - odpowiedzialny za wdrażanie Priorytetów 5 i 6 FEO 2021-2027, z wyjątkiem Działań 5.3, 5.4 oraz 6.3 i 6.7, 6.8 - koordynowanych przez UMWO).

Podmioty zaangażowane w proces ewaluacji w szczególności są odpowiedzialne za:

- a) konsultowanie zapisów Planu Ewaluacji FEO 2021-2027;
- b) współpracowanie na etapie przygotowania, realizacji i odbioru ewaluacji;
- c) gromadzenie, przetwarzanie oraz udostępnianie danych i informacji niezbędnych do realizacji badań ewaluacyjnych;
- d) wdrażanie wniosków i rekomendacji wynikających z ewaluacji w formie działań naprawczych oraz usprawnień wpływających na skuteczną i efektywną realizację programu;
- e) udział w pracach GSEiM.

ZWO jako IZ FEO 2021-2027 odpowiedzialny jest za zapewnienie odpowiednich zasobów organizacyjno-kadrowych i środków finansowych do prowadzenia działań ewaluacyjnych. DPF koordynuje prace KM FEO 2021-2027, w tym dostarcza mu dane (m.in. za pośrednictwem JE) dotyczące postępów finansowych i rzeczowych oraz osiągniętych celów, a także opracowuje sprawozdania z realizacji programu i przedkłada je KE. Poza Komitetem DPF koordynuje również prace Grupy ds. Partnerstwa, której celem działania jest poprawa efektywności i skuteczności przygotowania i wdrażania FEO 2021-2027. Stanowi ona tym samym dla IZ organ konsultacyjny na etapie programowania, wdrażania i rozliczania FEO 2021-2027.

Udział Komitetu Monitorującego FEO 2021-2027 w procesie ewaluacji polega na:

- a) rozpatrywaniu i zatwierdzaniu Planu ewaluacji FEO 2021-2027 oraz jego zmian;
- b) monitorowaniu procesu ewaluacji programu;
- c) rekomendowaniu obszarów i tematów, które powinny zostać poddane ewaluacji;
- d) monitorowaniu procesu ewaluacji programu;
- e) zapoznawaniu się z wynikami badań ewaluacyjnych oraz monitorowaniu ich wykorzystania.

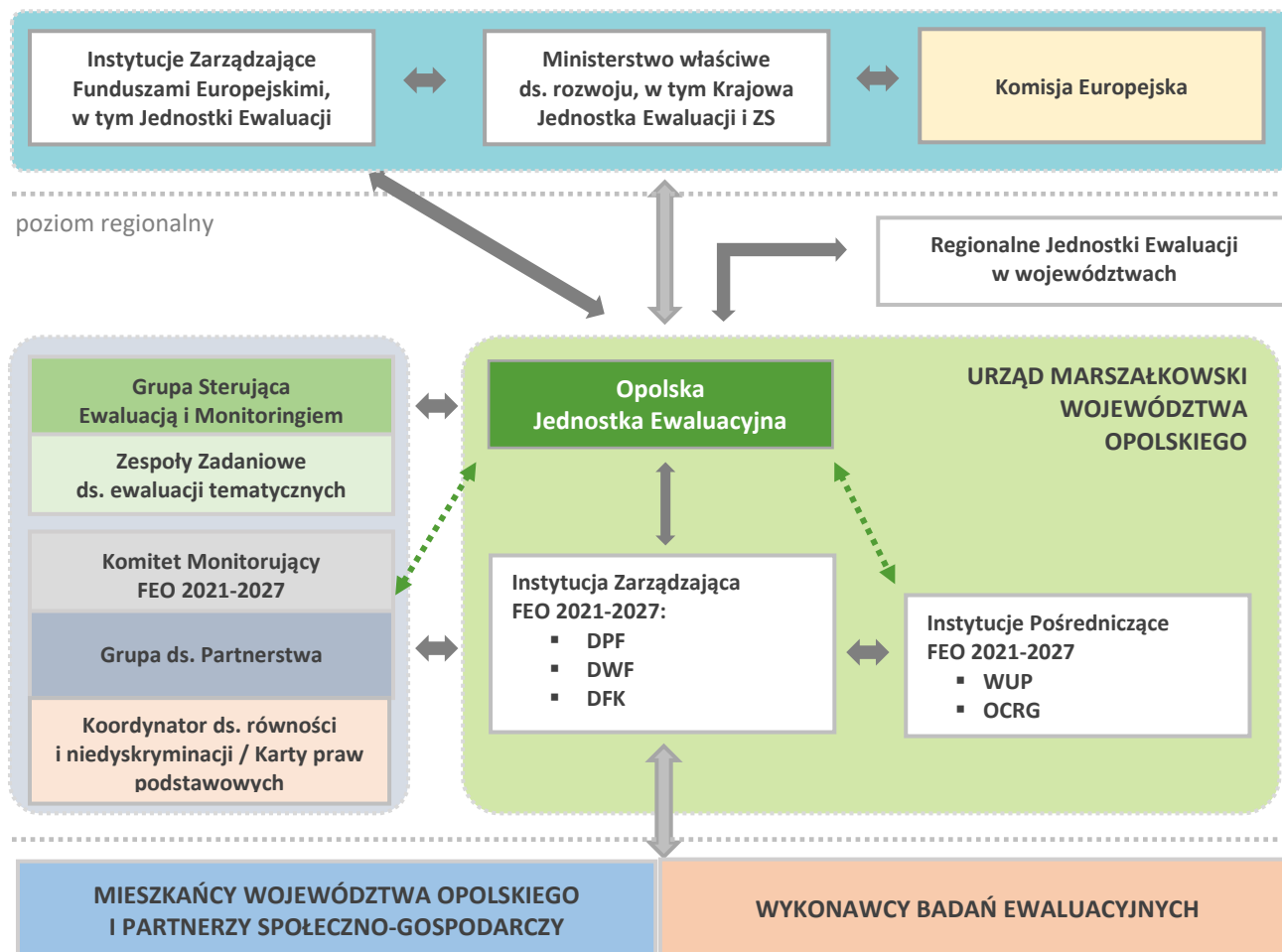
Chcąc zwiększyć partycypację Komitetu w działania ewaluacyjne, w obecnej perspektywie, włączono kilku ich przedstawicieli do prac stałych w ramach GSEiM. Rozwiązanie to zapewni bieżący przepływ informacji oraz uelastyczni podejmowane dyskusje.

Działania Grupy ds. Partnerstwa (w jej Regulaminie) w aspekcie procesu ewaluacji określone zostały jako „*udział w pracach zespołów zadaniowych powołanych do realizacji poszczególnych badań ewaluacyjnych w ramach FEO 2021-2027, jeżeli jest to uzasadnione ich tematyką*”. W zależności

od potrzeb JE będzie współpracować z ww. Grupą także na innych płaszczynach procesu ewaluacji¹⁸. Dodatkowym wsparciem w procesie realizacji badań ewaluacyjnych będzie *Koordinator ds. równości i niedyskryminacji* oraz *Koordinator ds. Karty praw podstawowych* (w DPF), z którymi m.in. konsultowane będą zagadnienia horyzontalne podlegające weryfikacji w ramach badań.

Schemat 5 System instytucjonalny procesu ewaluacji FEO 2021-2027

poziom krajowy i unijny

Źródło: Opracowanie własne

Z poziomu centralnego proces ewaluacji w województwie opolskim nadzorowany jest przez **Krajową Jednostkę Ewaluacji** (umiejscowioną w strukturach MFIPR), do zadań której należy¹⁹:

- koordynowanie ewaluacji polityki spójności w latach 2021-2027;
- realizacja procesu ewaluacji horyzontalnych na poziomie Umowy Partnerstwa;
- koordynacja i realizacja działań mających na celu rozwój potencjału i kultury ewaluacyjnej.

Forum koordynacji procesu ewaluacji polityki spójności 2021-2027 stanowi Zespół sterujący ewaluacją polityki spójności 2021-2027²⁰, którego pracami kieruje KJE. Kluczowym celem ZS jest wymiana

¹⁸ Grupa ds. partnerstwa na etapie przygotowania Planu ewaluacji FEO 2021-2027 konsultowała wykaz badań ewaluacyjnych przewidzianych do realizacji w województwie opolskim.

¹⁹ Szczegółowe zadania KJE i podmiotów z którymi współpracuje określają *Wytoczne w zakresie ewaluacji...* dz. cyt., s. 13-19.

²⁰ Zadania ZS opisane są w *Planie ewaluacji Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027*, s. 9-10.

https://www.ewaluacja.gov.pl/media/122301/Plan_Ewaluacji_UP_2021_2027.pdf (dostęp 24.09.2023 r.).

doświadczeń w zakresie ewaluacji pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w realizację Umowy Partnerstwa, tym samym w prace Zespołu zaangażowani będą przedstawiciele JE.

W celu zwiększenia użyteczności rekomendacji horyzontalnych istotnym będzie w obecnej perspektywie wzmocnienie współpracy z KJE oraz z właściwymi JE IZ na poziomie krajowym w zakresie dyskusji o zaleceniach odwołujących się do całego systemu realizacji polityki spójności a wykraczających poza jeden program regionalny – jako być może oddziaływujących w największym stopniu na zmiany w rozwiązaniach stosowanych w przyszłych interwencjach publicznych.

W celu zachowania zasady partnerstwa Zarząd Województwa Opolskiego powołał **Grupę Sterującą Ewaluacją i Monitoringiem** bezpośrednio współpracującą z JE i OOT²¹. Rolą GSEiM jest w szczególności współpraca przy:

- d) identyfikacji tematów ewaluacji w zakresie FEO 2021-2027 oraz badań i analiz dotyczących rozwoju społeczno-gospodarczego województwa;
- e) prowadzeniu, monitorowaniu i ocenie regionalnej polityki rozwoju;
- f) konsultowaniu i aktualizowaniu Planu ewaluacji FEO 2021-2027;
- g) formułowaniu zakresu, ocenie produktów oraz opiniowaniu wniosków i zaleceń ewaluacyjnych;
- h) przeglądzie stopnia wdrożonych rekomendacji;
- i) rozwoju potencjału ewaluacyjnego w regionie.

Stałymi członkami GSEiM są przedstawiciele: JE, departamentów merytorycznych UMWO, instytucji zaangażowanych we wdrażanie programu (UMWO, WUP w Opolu i OCRG), KM FEO 2021-2027, jednostki organizacyjne UMWO (Opolskie Centrum Edukacji oraz Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu), a także Urzędu Statystycznego w Opolu. W uzasadnionych okolicznościach na posiedzenia Grupy zapraszani będą dodatkowo członkowie Grupy ds. Partnerstwa.

Dodatkowym wsparciem JE są **Zespoły Zadaniowe ds. ewaluacji tematycznych** powoływane każdorazowo na potrzeby realizowanych badań. Skład ZZ uzależniony jest od zakresu ewaluacji i powinien, w miarę możliwości, być ustalany spośród przedstawicieli: GSEiM, JE (pełniących rolę koordynatora danego badania) oraz instytucji zaangażowanych we wdrażanie FEO 2021-2027, w tym Grupy ds. Partnerstwa. W razie potrzeby wynikającej z zakresu badania do ZZ mogą również zostać zaproszeni przedstawiciele IZ z innych województw oraz KJE, jak również eksperci zewnętrzni.

W stosunku do GSEiM zespoły pełnią rolę operacyjną i współpracują z JE przy:

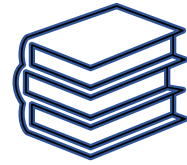
- a) formułowaniu szczegółowego zakresu i przedmiotu ewaluacji (w tym ich celów, obszarów badawczych, metodologii, źródeł danych, itp.);
- b) uzgadnianiu kryteriów wyboru Wykonawcy oraz kryteriów oceny ofert;
- c) monitorowaniu postępu prac Wykonawcy w ramach ewaluacji;
- d) ocenie produktów ewaluacji;
- e) operacjonalizacji wniosków i rekomendacji sformułowanych przez Wykonawcę;
- f) monitorowaniu procesu wdrażania rekomendacji sformułowanych w wyniku ewaluacji.

Przedstawiony system ewaluacji, w tym zaangażowane instytucje gwarantują systematyczny przepływ informacji w zakresie monitorowania i ewaluacji FEO 2021-2027 oraz zapewniają wyższą jakość procesu ewaluacji, a tym samym użyteczność wniosków i rekomendacji.

²¹ OOT odpowiedzialne jest głównie za bieżącą i rzetelną ocenę zachodzących procesów rozwojowych oraz weryfikację stopnia osiągnięcia celów strategicznych województwa; rozwój systemu monitorowania efektów prowadzonej polityki rozwoju oraz prowadzenie badań i analiz nt. sytuacji województwa w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym.

2.2 Typy badań ewaluacyjnych i podejście do ich realizacji

W ramach planu przeprowadzane będą ewaluacje, których rodzaj uzależniony będzie gł. od momentu realizacji i zakresu interwencji. Zgodnie z Wytycznymi ewaluacyjnymi *każda z JE IZ programu uwzględni w planach m.in. następujące badania ewaluacyjne dotyczące działań prowadzonych w ramach perspektywy 2021-2027:*

- a) ewaluację bieżącą kryteriów i systemu wyboru projektów danego programu. *Niniejsza ewaluacja uruchomiona jest nie później niż dwa lata od decyzji KE o zatwierdzeniu programu,*
- b) ewaluację wpływu wdrażanego programu. *Do przeprowadzenia takiego badania JE IZ programu zobligowane są przynajmniej raz podczas okresu programowania. Niniejsza ewaluacja wpływu może być badaniem kompleksowym obejmującym swoim zakresem kilka lub wszystkie priorytety. Badanie musi zostać zakończone nie później niż 30 czerwca 2029 r.*

Jednocześnie JE IZ programu zobligowane są do realizacji w formule ad hoc innych badań strategicznych realizowanych na podstawie przekazanych przez KJE wytycznych dot. zakresu badań i metodyki ich realizacji.

Niniejszy plan ewaluacji koncentruje się na badaniach w zakresie FEO 2021-2027, tj. na ewaluacjach programowych, poświęconych zbadaniu istoty, wpływu i znaczenia działań realizowanych w ramach programu, w tym uwzględniających logikę interwencji. Niejednokrotnie ocena ta będzie rozszerzana o analizę tożsamyh interwencji w perspektywie 2014-2020 (poprzez metaanalizę badań, ewaluacji czy analiz wówczas realizowanych, czy też faktyczne porównanie interwencji w toku ewaluacji).

W obecnym okresie programowania na 11 zaplanowanych ewaluacji, wyłącznie dwie wprost ukierunkowane zostały na ocenę systemu wdrażania programu (analiza kryteriów i realizacji zasad równościowych oraz instrumentów finansowych). Kolejne badania, umiejscowione w harmonogramie badań do 2027 roku włącznie, wykorzystane zostaną do zaprogramowania perspektywy po 2029 roku²², w tym rozwiązań operacyjnych na przyszłość oraz do wstępnej oceny projektów realizowanych w ramach FEO 2021-2027. Ostatnią kategorią badań, będą trzy ewaluacje ex post, ukierunkowane głównie na podsumowanie i ocenę efektów programu w danych obszarach tematycznych. Z racji m.in. zakresu i przedmiotu podejmowanego wsparcia (środowisko, transport i programy zdrowotne) oraz długości realizowanej interwencji, badania te przeprowadzone zostaną na zakończenie interwencji.

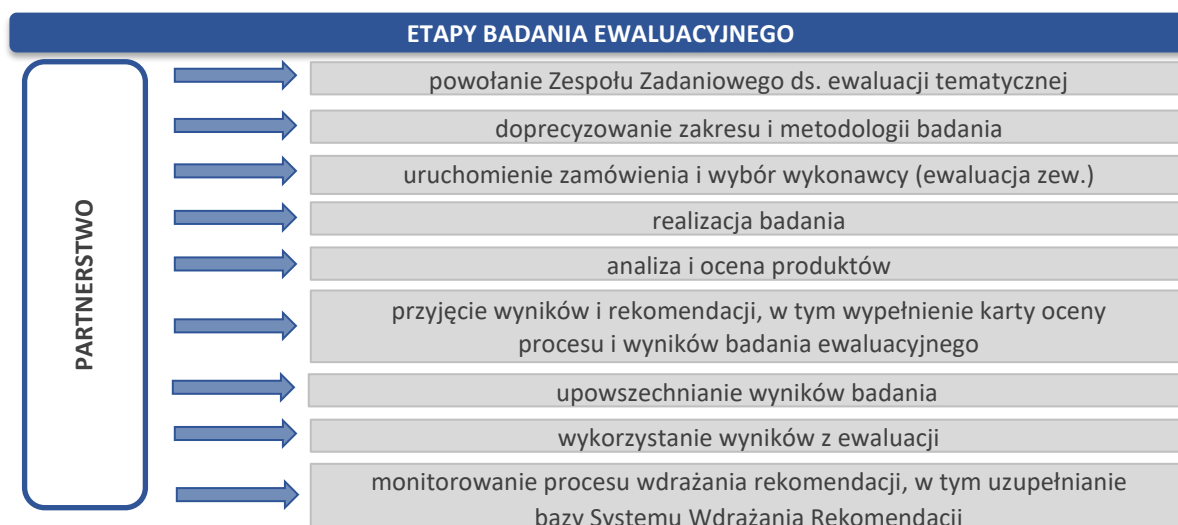
Badania ewaluacyjne zaplanowane w ramach niniejszego planu realizowane będą głównie przez ekspertów lub podmioty zewnętrzne względem IZ FEO 2021-2027, zapewniając tym samym niezależność dla wnioskowania badawczego. Podejście takie zapewni obiektywizm przedstawianych opinii, przez podmioty niezaangażowane w proces przygotowania i wdrażania FEO 2021-2027 i niezwiązane z UMWO.

Wsparciem dla tego procesu będą realizowane analizy wewnętrzne w ramach OOT, przy wykorzystaniu własnych zasobów organizacyjnych i kadrowych oraz analizy realizowane przez podmioty systemu wdrażania programu lub Urzędu Statystycznego w Opolu.

Ewaluacja, niezależnie od tematyki podejmowanego badania, realizowana jest według określonych etapów, które szczegółowo opisane zostały w Wytycznych ewaluacyjnych. Kolejne ustandaryzowane etapy ewaluacji regionalnych przedstawiono na poniższym schemacie.

²² Niejednokrotnie wsparciem dla tego procesu będą ewaluacje perspektywy 2014-2020, ukierunkowane głównie na ocenę ich efektów i oddziaływania – stąd realizowane były gł. w 2022-2023 roku.

Schemat 6 Etapy badań ewaluacyjnych w ramach FEO 2021-2027

Źródło: Opracowanie własne

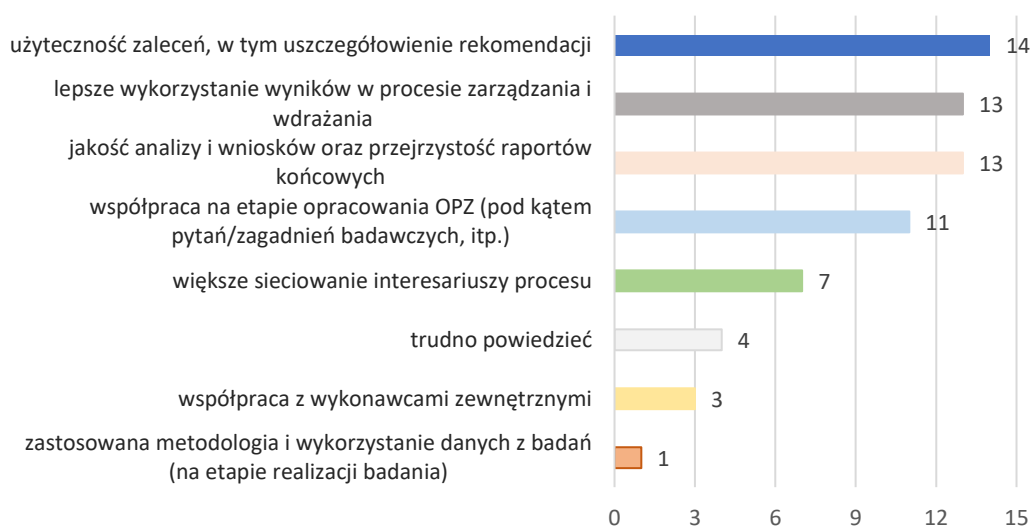
Wskazany powyżej schemat jest w większości tożsamy z etapami ewaluacji realizowanych w perspektywie 2014-2020²³. Po bogatych doświadczeniach w zlecaniu badań zewnętrznych, należy jednak zwrócić uwagę na potrzebę wzmocnienia lub uzupełnienia niektórych działań tego procesu w obecnym okresie:

- większa partycypacja ZZ w realizację ewaluacji, gł. w aspekcie zdefiniowania potrzeb informacyjnych odbiorców badania, a tym samym realizatorów zaleceń oraz analiza jego produktów (gł. przez pryzmat wniosków i rekomendacji);
- rozwój w procesie badawczym zastosowania zasad opisanych w *Wytocznych w zakresie realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027*;
- potrzeba uproszczenia języka raportów badawczych i większej syntezy zapisów;
- wzmocnienie działań związanych z rozpowszechnieniem wyników badań ewaluacyjnych wśród odbiorców wsparcia, beneficjentów i opinii publicznej, w tym dostosowanie formy, treści i kanałów upowszechniania produktów badania do potrzeb i preferencji ww. odbiorców;
- poszerzona dyskusja nt. wniosków i rekomendacji programowych w szczególności z decydentami oraz rozwój podejścia w zakresie zaleceń horyzontalnych i pozasystemowych;
- większa cykliczność w monitorowaniu procesu wdrażania rekomendacji.

Potwierdzeniem dla wzmocnienia niektórych z ww. działań w procesie ewaluacji są wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród GSEiM w marcu 2023 r. W ramach którego uznano, że poniższe elementy procesu badawczo-analitycznego w szczególności wymagają poprawy w perspektywie 2021-2027: zwiększenie użyteczności zaleceń, w tym uszczegółowienie rekomendacji; lepsze wykorzystanie wyników ewaluacji w procesie zarządzania i wdrażania; wzrost jakości analizy i wniosków oraz przejrzystość raportów końcowych.

²³ Zob. *Plan ewaluacji RPO WO 2014-2020...*, dz. cyt.

Wykres 2 Etapy procesu badawczo-analitycznego wymagające poprawy w opinii członków GSEiM (liczba odpowiedzi)

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie ankiety wśród GSEiM [N=26]

2.3 Rozwój potencjału ewaluacyjnego w województwie opolskim

W okresie programowania 2021-2027 ewaluacja jako proces systematycznej oceny interwencji unijnych pełnić wciąż będzie ważną rolę w kształtowaniu polityki spójności Unii Europejskiej, a kraje członkowskie realizować będą szereg działań związanych z utrzymaniem systemu ewaluacji. Zgodnie z Wytycznymi ewaluacyjnymi, w celu prawidłowego

Potencjał ewaluacyjny to zdolność jednostek ewaluacyjnych do prowadzenia wysokiej jakości badań, których wyniki są racjonalnie i maksymalnie wykorzystywane przez różnych uczestników procesu ewaluacji w celu poprawy jakości zarządzania publicznego (głównie polityki spójności)

powszechnie dostępne definicje

przebiegu procesu ewaluacji, instytucje realizujące politykę spójności w dalszym ciągu zobowiązane będą do zagwarantowania odpowiedniego potencjału organizacyjno-administracyjnego oraz zasobów kadrowych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających realizację działań ukierunkowanych na **rozwój potencjału ewaluacyjnego** podmiotów zaangażowanych w proces ewaluacji oraz sprzyjających **rozwojowi kultury ewaluacyjnej**. Na poziomie krajowym za koordynację i realizację działań mających na celu rozwój potencjału i kultury

ewaluacyjnej odpowiada KJE, zaś w regionie opolskim JE.

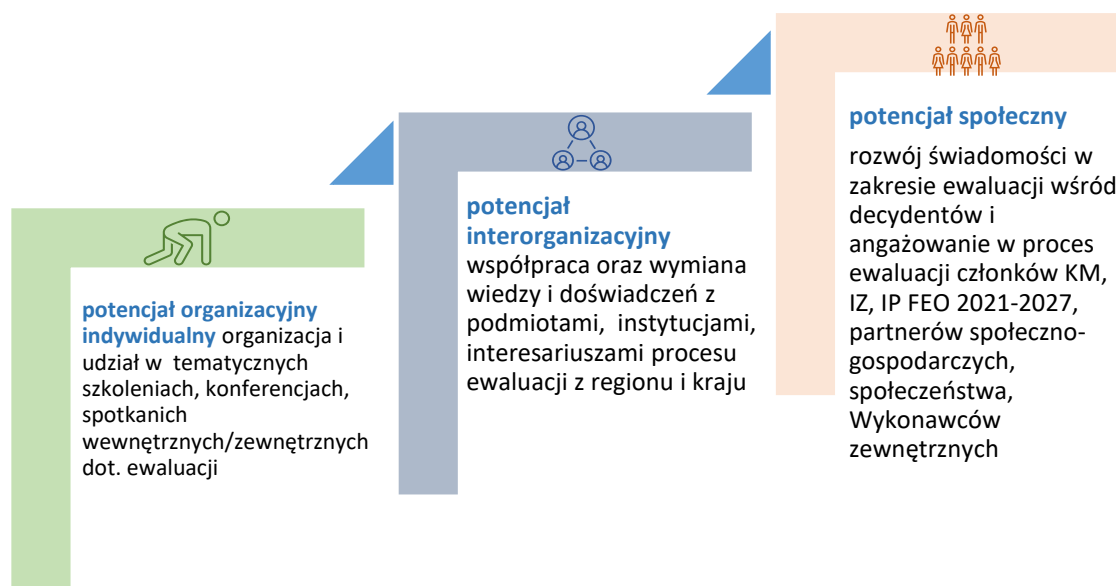
W perspektywie 2021-2027²⁴ biorąc pod uwagę uczestników procesu ewaluacji, działania Jednostki Ewaluacyjnej ukierunkowane będą na rozbudowę potencjału:

- organizacyjnego działającej w województwie opolskim JE (projektowanie odpowiednich struktur i zarządzanie nimi) i rozwój indywidualnego potencjału jej pracowników (odpowiednich kompetencji i umiejętności);

²⁴ W ubiegłym okresie programowania 2014-2020 starano się realizować działania nakierowane na wszystkie ww. kategorie, aczkolwiek głównie inicjatywy dotyczyły rozwoju potencjału organizacyjnego JE i indywidualnego potencjału jej pracowników, a także potencjału interorganizacyjnego ZZ oraz GSEiM.

- interorganizacyjnego pozostałych uczestników procesu ewaluacji działających w systemie ewaluacji w województwie opolskim, w tym m.in. ZZ, GSEiM, KM FEO 2021-2027 oraz GdP (budowa sieci współpracy i partnerstwa);
- społecznego tj. innych niż ww. uczestników procesu ewaluacji, w tym m.in. partnerów społeczno-gospodarczych (np. ewaluatorów i ekspertów zewnętrznych realizujących badania), pracowników IZ FEO 2021-2027 i departamentów UMWO nie zajmujących się bezpośrednio ewaluacją, społeczeństwa jako odbiorców efektów polityki spójności (budowa świadomości).

Schemat 7 Formy i kierunki wspierania potencjału ewaluacyjnego w województwie opolskim

Źródło: Opracowanie własne

Przeprowadzona diagnoza potrzeb i oczekiwań w zakresie rozwoju potencjału badawczego wśród członków GSEiM wskazała, że jedną z bardziej preferowanych form wsparcia w zakresie budowania potencjału ewaluacyjnego (zwłaszcza indywidualnego i organizacyjnego) jest organizacja szkoleń/warsztatów poświęconych procesowi ewaluacji oraz spotkań prezentujących wyniki przeprowadzonych w regionie badań. Przeprowadzone rozpoznanie pozwoliło również na wyodrębnienie preferowanej przez Grupę tematyki szkoleń/warsztatów poświęconych procesowi ewaluacji, wśród których dominował zakres ukierunkowany na:

- a) możliwości wykorzystania i zastosowania wiedzy wynikającej z użytkowania systemu monitorowania i ewaluacji w programowaniu
- b) analizę danych ilościowych i jakościowych
- c) tworzenie dobrych jakościowych rekomendacji wraz z wdrażaniem i monitorowaniem zaleceń.

Powyższymi spotkaniami edukacyjnymi w miarę możliwości planuje się objąć wszystkich uczestników procesu ewaluacji co pozwoli na rozwijanie ich kompetencji i umiejętności oraz budowanie świadomości. Docelowo tego typu działania powinny wzmocnić relacje i sieciowanie współpracy pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w proces ewaluacji w regionie. Preferowanym typem realizowanych działań będą szkolenia specjalistyczne stacjonarne (na miejscu w Opolu i wyjazdowe) oraz cykliczne spotkania o charakterze informacyjnym w formie zdalnej.

Tabela 4 Przykładowe działania wspierające rozwój potencjału ewaluacyjnego w regionie, w tym adresaci i zaplanowane zasoby finansowe

RODZAJ DZIAŁAŃ	ADRESACI	FINANSE ²⁵
Szkolenia i warsztaty związane z poszerzaniem kompetencji w zakresie monitorowania i ewaluacji polityk publicznych	ZZ, JE, GSEiM	50 000 zł
Spotkania informacyjne i upowszechniające (w tym ewentualne konferencje) związane m.in. z prezentacją wyników badań i ewaluacji	JE, OOT, IZ i IP FEO 2021-2027, KM FEO 2021 - 2027, GSEiM, ZWO, JST i jednostki organizacyjne UMWO, opinia publiczna, środowisko naukowo-badawcze, adresaci rekomendacji	30 000 zł
Działania robocze służące omówieniu procesu ewaluacji i dyskusji w zakresie procesu wdrażania rekomendacji	KM FEO 2021-2027, JE, ZZ ds. ewaluacji, IZ i IP FEO 2021-2027, adresaci rekomendacji, wykonawcy badań	-
Publikacje i materiały informacyjne dot. procesu ewaluacji m.in.: na stronie internetowej, w formie ebooka/e-publikacji (np. publikacja pokonferencyjna) oraz w prasie/telewizji	JE, OOT, IZ i IP FEO 2021-2027, KM FEO 2021 - 2027, GSEiM, ZWO, JST i jednostki organizacyjne UMWO, opinia publiczna, środowisko naukowo-badawcze	30 000 zł

Źródło: Opracowanie własne

Z perspektywy upowszechniania wiedzy o ewaluacji i komunikacji z różnymi grupami interesariuszy jednym z ważniejszych i strategicznych zadań, jak wynika z diagnozy przeprowadzonej wśród uczestników procesu ewaluacji, powinien być rozwój istniejącej podstrony internetowej DRP, na której upubliczniane będą wyniki przygotowywanych w Departamencie i/lub zleczanych na zewnątrz analiz, badań, ekspertyz oraz opracowań regionalnych przygotowanych przez podmioty współpracujące w ramach GSEiM. Ponadto w kwestii upowszechniania wyników badań ewaluacyjnych zarówno regionalnych jak i krajowych nadal planuje się każdorazowe przesyłanie wersji elektronicznych raportów z badań do wszystkich potencjalnych zainteresowanych daną tematyką uczestników procesu ewaluacji, a w razie potrzeb dodatkową organizację spotkań prezentujących ich wyniki.

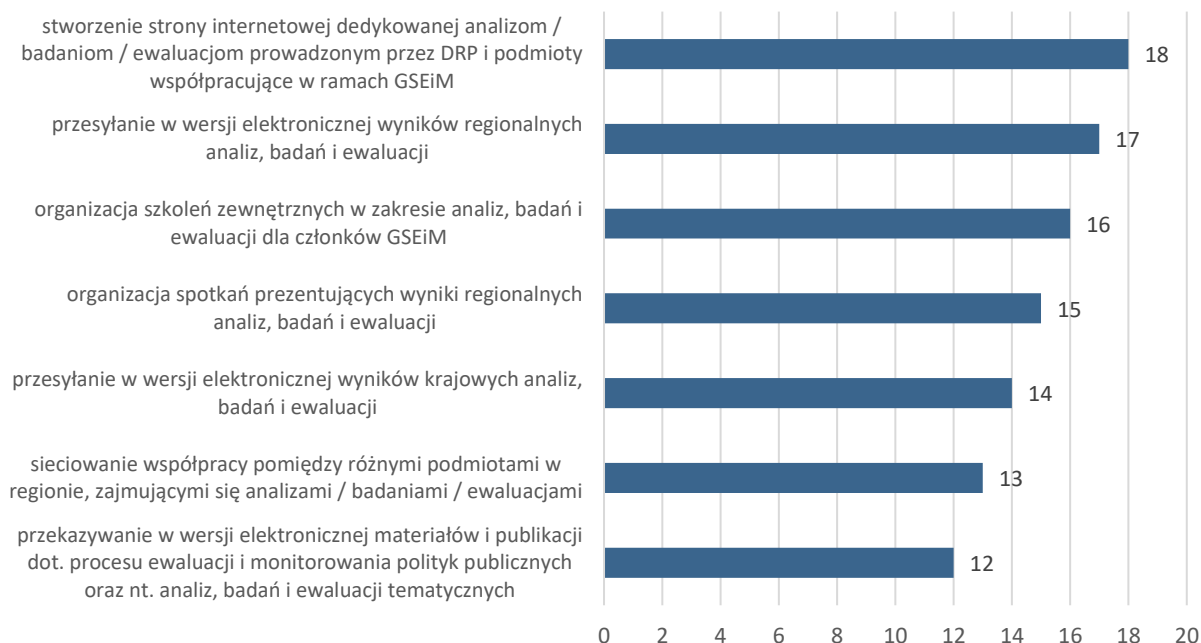
Informowanie o wynikach zrealizowanego badania ewaluacyjnego niezmiennie będzie realizowane poprzez rozpowszechnienie raportu końcowego. W ramach dodatkowych działań mających na celu upowszechnianie wyników raportu wśród jego różnych odbiorców zaplanowano m.in. przygotowanie osobnego - wydzielonego od głównej treści raportu końcowego, streszczenia dla decydentów, kadry zarządzającej instytucji zaangażowanych we wdrażanie polityki spójności oraz opinii publicznej. Dbłość o poprawność językową całego raportu, ale też przejrzystość i komunikatywny – prosty sposób przedstawienia wyników badania w streszczeniu będą stanowiły jedno z ważniejszych zadań mających na celu wzmocnienie potencjału społecznego w ramach procesu ewaluacji.

Oprócz upowszechniania wyników badań ewaluacyjnych i działań szkoleniowych inicjatywy związane z rozbudową potencjału ewaluacyjnego w województwie opolskim będą się skupiać również na realizacji następujących celów szczegółowych:

- a) rozbudowie, lepszej organizacji, koordynacji i dalszym rozwoju systemu ewaluacji;
- b) wypracowaniu skuteczniejszych rozwiązań dot. upowszechniania wiedzy i wyników ewaluacji;
- c) prowadzeniu działań ukierunkowanych na dalszy rozwój metodologii badań ewaluacyjnych;
- d) podtrzymywaniu i nawiązywaniu współpracy z interesariuszami procesu ewaluacji;
- e) zapewnieniu wysokiej jakości badań i lepszego wykorzystania ich wyników;
- f) pobudzaniu w regionie realnego popytu i podaży na wiedzę wynikającą z ewaluacji.

²⁵ Wskazane środki finansowe są szacunkowe i w razie potrzeby mogą być przesuwane na inne kategorie działań w ramach rozwoju potencjału ewaluacyjnego w regionie.

Wykres 3 Preferowane formy wsparcia w zakresie budowania potencjału badawczego (liczba odpowiedzi)

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie ankiety wśród GSEiM [N=26]

Właściwa realizacja powyższych działań pozytywnie wpłynie na potencjał ewaluacyjny w regionie (w tym zdolności do zlecania i odbierania ewaluacji) oraz poziom kultury ewaluacyjnej (większe zaangażowanie interesariuszy w proces ewaluacji i zrozumienie przez społeczeństwo wyników badań ewaluacyjnych). Co ostatecznie przełoży się na lepsze wykorzystanie ewaluacji na rzecz FEO 2021-2027, poprawianie jakości, kształtu i wdrażania interwencji oraz lepsze projektowanie i wdrażanie polityki spójności w kolejnej perspektywie finansowej.

2.4 Strategia upowszechniania wyników badań, w tym formy i kanały komunikacji

Upowszechnianie odnosi się do procesu, w ramach którego coś staje się popularne, powszechnie stosowane²⁶. Upowszechnieniu podlegać mogą pewne prawa, mechanizmy, wzorce, produkty czy informacje. W świecie nauki, często można spotkać się z upowszechnianiem wyników badań. Zabieg ten ma na celu zapoznanie szerokiego grona odbiorców z danymi i wnioskami wypracowanymi przez autorów i realizatorów badań, m.in. w celu: zwiększenia ich promocji i skali oddziaływania, widoczności i poczytności, wspomagania dydaktyki i ułatwienia dostępu do wiedzy osobom zainteresowanym lub wsparcia innowacyjności²⁷.

Informowanie o wynikach i rekomendacjach (zaleceniach do wdrożenia) jest istotnym elementem badań ewaluacyjnych, dzięki któremu może nastąpić włączenie szerokiego grona decydentów i interesariuszy w działania na rzecz ulepszania interwencji publicznych realizowanych w ramach polityki spójności. Dodatkową wartością tego procesu jest także pokazywanie opinii publicznej efektów realizowanych działań, w tym zmian społecznych i gospodarczych wywołanych na skutek wdrażanych

²⁶ *Upowszechnić*, Słownik języka polskiego PWN, <https://sjp.pwn.pl/sjp/upowszechnic;2533126.html> (dostęp: 13.02.2023).

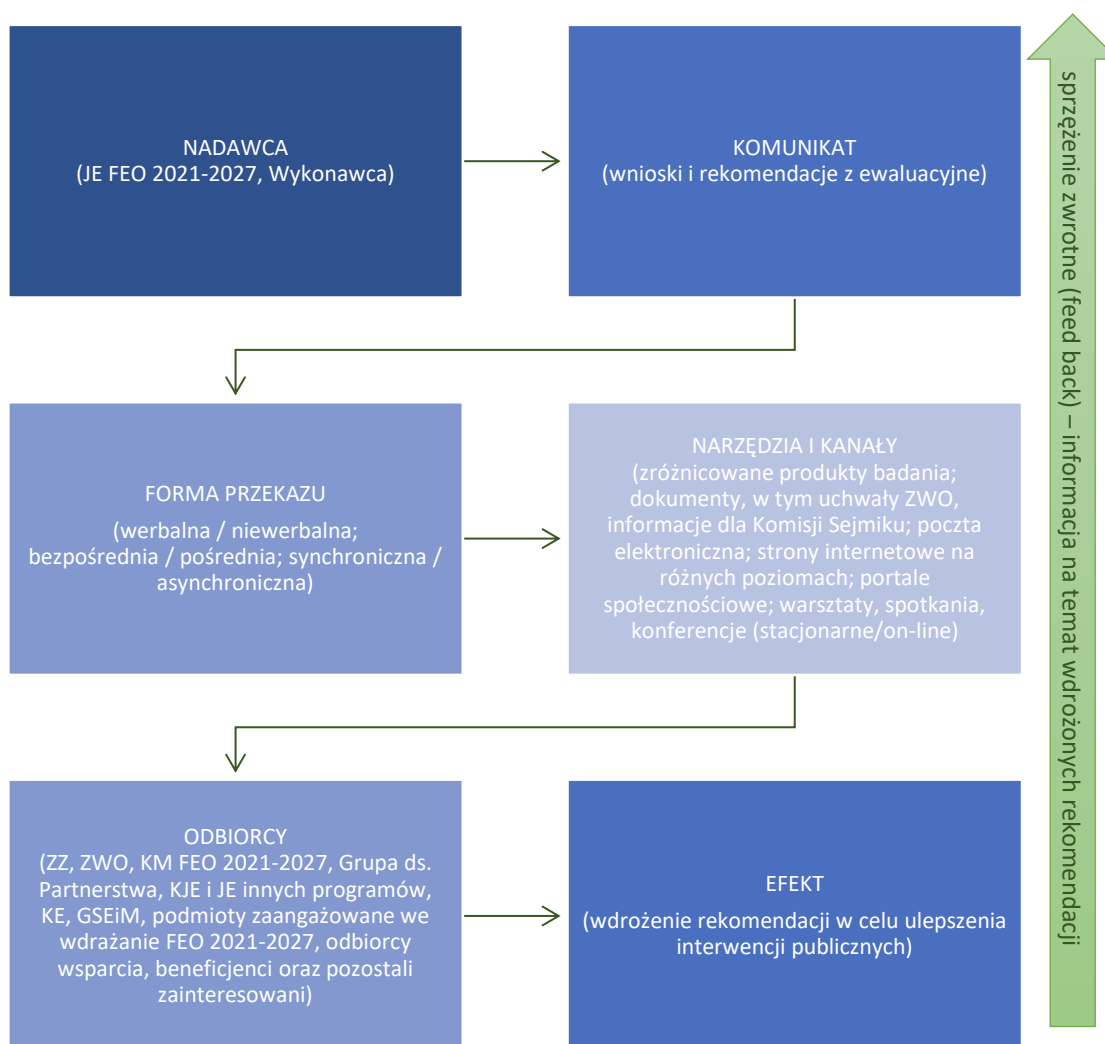
²⁷ B. Bednarek-Michalska, *Dlaczego warto umieszczać swoje prace naukowe, dane badawcze i dydaktyczne w otwartym Internecie?* <https://www.bu.umk.pl/upowszechnianie-wynikow-badan-w-internecie> (dostęp: 13.02.2023).

interwencji. Przyczynia się to do wzrostu poparcia społecznego i politycznego dla podejmowanego wsparcia oraz zwiększa przejrzystość działań i uwierzytelni decyzje władz publicznych.

Inwestycje współfinansowane z funduszy europejskich widoczne są na każdym kroku – to: nowe drogi i ścieżki rowerowe, nowoczesne pociągi i autobusy, wyremontowane szkoły i przedszkola, hale i boiska sportowe, instytucje kultury i tereny rekreacyjne czy też wsparte nowoczesne przedsiębiorstwa oraz podmioty opiekuńczo-lecznicze. Środki unijne to także inwestycje w kapitał ludzki – szkolenia, staże, warsztaty, kursy, stypendia itp. Biorąc pod uwagę szeroki zakres oddziaływania i środki finansowe zaangażowane w realizację różnych przedsięwzięć, fundusze te wpływają na jakość życia obywateli państw UE, dlatego też tak ważne jest nieustanne ulepszanie interwencji publicznych. Badania ewaluacyjne dają praktyczne narzędzia w tym zakresie – wnioski i rekomendacje. Aby mogły zostać wykorzystane i wdrożone, muszą najpierw zostać zauważone, usłyszane, zrozumiane, a za to właśnie odpowiada proces upowszechniania. Można zatem postawić tezę, że powodzenie wdrażania zaleceń wypracowanych w ramach badań ewaluacyjnych (ulepszenie interwencji publicznych) zależy od ich popularyzacji w możliwie szerokim gronie decydentów i interesariuszy.

W procesie upowszechniania wyników niezbędne jest określenie odpowiednich form i kanałów komunikacji, które zostaną wykorzystane w celu dotarcia do odbiorców. Na poniższym schemacie zaprezentowano, w jaki sposób planuje się rozpowszechnić wyniki i zalecenia z badań ewaluacyjnych realizowanych na rzecz FEO 2021-2027.

Schemat 8 Upowszechnianie wyników i rekomendacji z ewaluacji FEO 2021-2027

Źródło: Opracowanie własne

Aby proces upowszechniania wyników i rekomendacji z badań ewaluacyjnych zakończył się sukcesem, muszą zostać spełnione pewne warunki, do których należą, m.in. zrozumiały (nieskomplikowany) język przekazu²⁸ oraz dobór odpowiedniej formy i środków przekazu (narzędzi i kanałów) – dostosowanych do rodzaju komunikatu i grup odbiorców, a także poznanie opinii i planowanych działań adresatów rekomendacji (interakcja) oraz zadbanie o uzyskanie informacji zwrotnej – cykliczne monitorowanie.

Zaplanowany proces popularyzacji wyników i rekomendacji, w którym wykorzystywane są zdywersyfikowane formy przekazu, narzędzia i kanały komunikacji, a także skierowany do różnych grup odbiorców, stanowi jeden z wyznaczników sukcesu skutecznej polityki prorozwojowej.

Do lepszego wykorzystania wyników badań ewaluacyjnych w procesie zarządzania i wdrażania programu, przyczynić mogą się:

- spotkania robocze stron badania w trakcie całego procesu ewaluacyjnego (m.in.: spotkanie inauguracyjne badania, dyskusja nad produktami ewaluacyjnymi i sposobem wdrożenia rekomendacji, wspólne upowszechnianie wyników);
- wzmocnienie procesu upowszechniania wyników ewaluacji wśród różnych środowisk odbiorców, poprzez dopasowanie działań informacyjno-promocyjnych do interesariuszy;
- wzmocnienie kontroli procesu wdrażania wyników ewaluacji oraz analiza rzeczywistych zmian wynikających z zaleceń badawczych;
- współpraca z ośrodkami akademickimi oraz ekspertami naukowymi i/lub branżowymi pod kątem konsultowania i upowszechniania wniosków i rekomendacji ewaluacyjnych;
- badanie opinii nt. efektów zrealizowanych badań ewaluacyjnych (analiza wpływu zrealizowanych ewaluacji w różnych obszarach tematycznych, monitoring wdrożenia rekomendacji).

Do przekazania decydentom informacji na temat zrealizowanego badania ewaluacyjnego, wykorzystane zostaną krótkie konspekty (wypracowane w oparciu o wnioski i rekomendacje z badania), które dostarczą jasnych wskazówek w kontekście pożądaných działań i zmian. Powyższe będzie pomocne w procesie podejmowania decyzji. Ponadto dobrą praktyką sprzyjającą wykorzystaniu ewaluacji w procesie decyzyjnym, będzie połączenie wyników ewaluacji z danymi z innych źródeł, co pozwoli w jeszcze większym stopniu zobiektywizować wnioski z badania, a tym samym zminimalizować ryzyko podjęcia błędnej decyzji²⁹. Dodatkowo, za przykładem *Planu ewaluacji Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027*, JE (tam, gdzie to będzie potrzebne i zasadne) będzie opracowywać, samodzielnie lub w ramach umowy z Wykonawcą zewnętrznym: streszczenia dla opinii publicznej – przedstawiające w prosty, jasny sposób główne wnioski z badania; krótką informację prasową. Prócz tego nastąpi intensyfikacja współpracy JE z Referatem Promocji z Departamentu Wdrażania Funduszy Europejskich oraz z Departamentem Współpracy z Zagranicą i Promocji Regionu w UMWO.

Wykorzystanie wyników badania w procesach decyzyjnych wiąże się z wdrożeniem samej rekomendacji i dokonaniem zmiany w interwencji publicznej. Na wprowadzenie rekomendacji w życie na poziomie regionalnym może wpłynąć wiele czynników, np.: zasoby niezbędne do wprowadzenia zmian, kompetencje do wdrożenia rekomendacji, akceptacja osób decyzyjnych³⁰, a także ograniczenia zewnętrzne (najczęściej wynikające z regulacji krajowych lub unijnych). W znacznym stopniu wpływ na stopień wykorzystania wyników ewaluacji ma także poziom partycypacji odbiorców raportu podczas całego badania. Opracowana tabela rekomendacji konsultowana jest z adresatami zaleceń, celem określenia ich zasadności, terminów i sposobów wdrożenia, a następnie przekazywana jest do akceptacji ZWO i do wiadomości KM FEO 2021-2027. Po przyjęciu rekomendacji do wdrożenia, JE we współpracy z adresatami rekomendacji inicjuje proces ich aplikacji, w ramach którego zalecenia powinny zostać zaimplementowane do programu w sposób właściwy, sprawny i terminowy.

²⁸ Zob. więcej: K. Herman-Pawłowska, M. Kolczyński, *Zasady i wskazówki dotyczące projektowania, zamawiania i wykorzystywania badań społecznych. Poradnik*, P. Stronkowski (red.), Warszawa, luty 2020, s. 42-43.

²⁹ *Ewaluacja. Poradnik dla pracowników administracji publicznej*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012, s. 84.

³⁰ K. Herman-Pawłowska, M. Kolczyński, dz. cyt., s. 41.

W trakcie procesu wdrażania rekomendacji koniecznym jest monitorowanie postępów ich wdrażania. Monitorowanie w zakresie rekomendacji programowych prowadzone jest przez JE przy współpracy adresatów rekomendacji, aż do momentu ich wdrożenia – za pośrednictwem platformy SWR uwzględniającej wszystkie rekomendacje wynikające z badań ewaluacyjnych. Także i ten etap badania (zamykający cykl danej ewaluacji) wiąże się z rozpowszechnianiem i wykorzystaniem wyników badań.

W procesach decyzyjnych największe znaczenie mają przeglądy systematyczne lub metaewaluacje, które służą zebraniu wiedzy z badań przeprowadzonych w konkretnym obszarze, podsumowaniu wniosków lub poddaniu ich ocenie. Dostarczają istotnych (potwierdzonych wynikami wielu badań/analiz) dowodów w zakresie efektywności czy skuteczności danej interwencji³¹. Mając na uwadze powyższe w ramach Planu ewaluacji FEO 2021-2027 uwzględniono 3 duże ewaluacje obszarowe (badania z elementami metaewaluacji) oraz ewaluacje on-going, które zapewnią dostęp do bieżących informacji na temat wybranych interwencji publicznych. Systematyczną dostępność do danych zagwarantują także ewaluacje realizowane ad hoc (nieuwzględniane w Planie), jak również badania i analizy realizowane w ramach OOT.

2.5 Zasoby niezbędne do realizacji procesu ewaluacji

IZ FEO 2021-2027 w ramach pomocy technicznej programu zapewni środki na prowadzenie procesu ewaluacji, w tym w zakresie zagwarantowania odpowiedniego potencjału i zdolności administracyjnych, zgodnie z wymaganiami i zapotrzebowaniem, co zagwarantuje realizację działań ewaluacyjnych w sposób ciągły, skuteczny i efektywny. Pomoc techniczna FEO 2021-2027 skierowana jest m.in. na wzmocnienie instytucji zaangażowanych w zarządzanie, wdrażanie, promocję i informację, monitorowanie, kontrolę, ewaluację i ocenę stopnia realizacji programu.

Działania JE wspierane będą, przez IZ FEO 2021-2027, w wymiarze technicznym, kadrowym i organizacyjnym, jak również w zakresie rozwoju potencjału ewaluacyjnego oraz rozpowszechniania kultury ewaluacyjnej na poziomie regionalnym.

Budżet na realizację 11 badań w Planie ewaluacji FEO 2021-2027 oszacowany został na poziomie 2 070 000 zł. Podany budżet jest szacunkowy i został opracowany na bazie ogólnej koncepcji badania. Pełne określenie kosztów następować będzie każdorazowo przed uruchomieniem konkretnej ewaluacji, po doszczegółowieniu zakresu i metodologii badania (na etapie zlecenia badania). Tym samym podane w Planie wartości mogą się ostatecznie różnić od końcowego budżetu badania.

Celem najefektywniejszego zaplanowania wydatków na realizację ww. ewaluacji bazowano na doświadczeniach w realizacji tożsamy tematycznie ewaluacji w poprzedniej perspektywie w ramach RPO WO 2014-2020. Budżet badań ewaluacyjnych ujęty w Planie ewaluacji RPO WO 2014-2020 określony został na poziomie 1 730 000,00 zł brutto. W kontekście podpisanych umów – zaciągnięto na ten cel zobowiązania finansowe na łączną kwotę 1 822 899,59 zł³².

Sprawną realizacją procesu ewaluacji, w tym terminowe przeprowadzanie badań ewaluacyjnych, poza niezbędnymi zasobami finansowymi, wymaga zagwarantowania odpowiedniego zespołu pracowników ds. ewaluacji. Obecnie Jednostka Ewaluacyjna liczy 6 pracowników (analogicznie co w perspektywie 2014-2020). Planując badania, analizy i ewaluacje (w ramach Planu ewaluacji FEO 2021-2027 oraz działań OOT) w szczególności kierowano się potrzebą równomiernego rozplanowania badań do 2030 roku (by nie koordynować w jednym roku nadmiernej liczby ewaluacji oraz badań).

³¹ Ibidem.

³² W Planie ewaluacji RPO WO 2014-2020 ujęto dwie analizy, których finansowanie miało miejsce z budżetu OOT (Zastosowanie wartości wskaźnika rezultatu długoterminowego – Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu RPO WO 2014-2020).

Biorąc pod uwagę harmonogram badań ewaluacyjnych planuje się podjęcie działań minimalizujących ryzyka związane z ich nieprawidłowym lub nieterminowym wykonaniem, a mianowicie:

- przygotowanie badania z odpowiednim wyprzedzeniem,
- zmianę harmonogramu działań ewaluacyjnych,
- tymczasowe wsparcie personelu DRP w zakresie zadań związanych z ewaluacją,
- okresowe wsparcie w działaniach związanych z uruchomieniem zamówień na ewaluację,
- nabór pracowników do JE;
- przekazanie uprawnień do realizacji niektórych ewaluacji IP FEO 2021-2027.

Poniżej zaprezentowano podsumowanie dotyczące zasobów finansowych niezbędnych do realizacji procesu ewaluacji w ramach FEO 2021-2027.

Tabela 5 Szacunkowy budżet działań ewaluacyjnych planowany w ramach FEO 2021-2027

Komponent	SUMA
Badania ewaluacyjne ujęte w ramach planu	2 070 000,00 zł ³³
Rezerwa finansowa na działania ewaluacyjne	400 000,00 zł*
Działania wspierające rozwój potencjału ewaluacyjnego w regionie	110 000,00 zł
Suma	2 580 000,00 zł

* Środki finansowe na pokrycie nieprzewidzianych wydatków niezbędnych do poniesienia na realizację działań ewaluacyjnych oraz badań ad hoc (rezerwa wygenerowana w ramach oszczędności PT FEO 2021-2027 lub pokryta ze środków budżetu województwa opolskiego).

Źródło: Opracowanie własne

W zależności od sytuacji, wysokość środków przeznaczonych na proces ewaluacji może ulec zmianie w celu zapewnienia jak największej efektywności, skuteczności i trafności działań.

2.6 Sposoby i mechanizm zapewnienia wysokiej jakości działań ewaluacyjnych

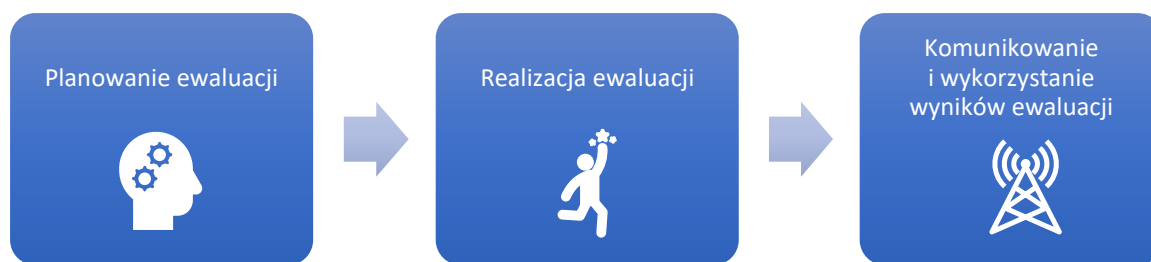
Proces ewaluacji działań w ramach FEO 2021-2027 ma za zadanie poprawę jakości wdrażanych polityk publicznych poprzez zwiększenie ich adekwatności, skuteczności, użyteczności, efektywności i trwałości. Wykonawca i Zamawiający zobowiązani są do dbania o wysoką jakość ewaluacji na każdym jej etapie. Aby temu sprostać muszą dysponować odpowiednim potencjałem (kadrowym, organizacyjnym, finansowym) i kompetencjami (wiedzą, umiejętnościami, doświadczeniem zawodowym) umożliwiającymi skuteczne i efektywne zarządzanie procesem ewaluacji zgodnie z ustalonym zakresem prac, harmonogramem i budżetem. Podstawowymi wartościami w procesie ewaluacji są: niezależność, rzetelność, uczciwość, obiektywizm, demokratyczny i etyczny charakter ewaluacji³⁴. Decyzja o zleceniu danego badania ewaluacyjnego wynika z potrzeb głównych interesariuszy, w ocenie których jej wyniki będą charakteryzować się wysokimi walorami poznawczymi i praktycznymi przez co wspomagać będą procesy decyzyjne.

³³ Łączna kwota ujęta w FEO 2021-2027 w Priorytetach dot. pomocy technicznej to 377.778 EUR (85% dofinansowania). Ostateczna całkowita wartość środków na ewaluację wraz z wkładem własnym w PLN zależy będzie od kursu euro, po jakim będą rozliczane środki pomocy technicznej FEO 2021-2027.

³⁴ *Standardy ewaluacji*, Polskie Towarzystwo Ewaluacyjne, 27.07.2008 r., str. 3.

Schemat 9 Etapy procesu ewaluacji

Źródło: Opracowanie własne

Celem zapewnienia wysokiej jakości ewaluacji w perspektywie 2021-2027 nadal kontynuowane będą lub zostaną wprowadzone poniższe mechanizmy³⁵:

- na etapie przygotowania dokumentacji zamówienia i przeprowadzenia wyboru Wykonawcy ewaluacji, Zamawiający zastosuje adekwatne do przedmiotu badania jakościowe kryteria oceny ofert, które będą miały na celu zapewnienie wyboru najlepszej oferty;
- dokumentacja zamówienia opracowana będzie przez merytoryczny ZZ powoływany odrębnie dla potrzeb realizacji każdej ewaluacji spośród grona zróżnicowanych podmiotów;
- w ramach każdego badania określone zostaną wymagania jakościowe odnośnie do produktów ewaluacji;
- projekt umowy zawierać będzie klauzule umożliwiające odstąpienie od umowy lub naliczenie kary umownej bądź odpowiednie obniżenie wynagrodzenia w przypadku nienależytego wykonania umowy;
- zapewniony zostanie systematyczny rozwój potencjału ewaluacyjnego JE oraz podmiotów zaangażowanych w proces ewaluacji, w tym poprzez organizację szkoleń/warsztatów poświęconych procesowi ewaluacji oraz spotkań prezentujących wyniki przeprowadzonych w regionie badań;
- w trakcie realizacji ewaluacji Zamawiający monitorować będzie postępy w procesie badawczym, w tym będzie dbał o dobrą współpracę i relacje z Wykonawcą, dodatkowo wypracowane zostaną mechanizmy kontroli badań terenowych realizowanych przez Wykonawcę, w tym sposoby weryfikowania rzetelności pracy Wykonawcy;
- w odbiór wyników badania zaangażowani zostaną główni adresaci wyników i rekomendacji opracowanych w ramach badania;
- zapewniony zostanie niezależny i bezstronny przebieg procesu ewaluacji, w tym wolny od jakichkolwiek nacisków etap formułowania wniosków i rekomendacji;
- po wykonaniu umowy zostanie wypełniona karta oceny procesu i wyników badania ewaluacyjnego, a jej wyniki będą wykorzystywane w dalszym doskonaleniu działań ewaluacyjnych;
- analizowane będą na bieżąco, w tym w razie potrzeby wprowadzane będą do procesu ewaluacji rozwiązania oraz instrumenty i mechanizmy, będące efektem realizowanych przeglądów systemu ewaluacji (na poziomie regionalnym/krajowym), przyczyniających się do zwiększenia jakości ewaluacji;
- IZ FEO 2021-2027 zapewni środki na prowadzenie procesu ewaluacji, także w zakresie odpowiedniego potencjału i zdolności administracyjnych, co zagwarantuje realizację działań ewaluacyjnych w sposób ciągły, skuteczny i efektywny;

³⁵ Por. *Plan ewaluacji Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027*, dz. cyt.

- realizacja procesu badawczego uwzględniać będzie zasady opisane w *Wytycznych w zakresie realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027* oraz zapisy Karty Praw Podstawowych (KPP)³⁶;
- Plan ewaluacji FEO 2021-2027 będzie podlegał cyklicznym przeglądom i ewentualnym aktualizacjom we wszystkich obszarach³⁷;
- zgodnie z Wytycznymi ewaluacyjnymi za wpisanie do Systemu Wdrażania Rekomendacji zaleceń programowych, a następnie ich monitorowanie odpowiedzialna będzie JE, która uczestniczyć będzie także w konsultacjach, przeglądzie zaleceń horyzontalnych.

³⁶ Zob. *Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej* (2016/C 202/02), [Wytyczne dotyczące zapewnienia poszanowania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej przy wdrażaniu europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych](#) (2016/C 269/01) Komisji Europejskiej oraz *Samoocena spełnienia warunku Skuteczne stosowanie i wdrażanie Karty praw podstawowych w Polsce* Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, 06.02.2023 r.

³⁷ Mając na uwadze, iż omawiany dokument jest planem (a więc szkicem zamierzeń przewidzianych do wykonania wraz z szacunkowym budżetem) wprowadzane w przyszłości zmiany i aktualizacje ograniczone zostaną wyłącznie do strategicznych i kluczowych modyfikacji dokumentu. Dopuszczalne jest zatem modyfikowanie elementów planu bezpośrednio powiązanych ze Spisem badań ewaluacyjnych, tj.: zmiana budżetu poszczególnych badań oraz ogólnej kwoty zaplanowanej na działania ewaluacyjne; modyfikacja / uzupełnianie pytań ewaluacyjnych oraz metodologii badawczej; aktualizacja terminu realizacji i uzupełnienie źródeł danych. Ostateczny zakres i metodyka badań ewaluacyjnych wypracowany będzie we współpracy z ZZ na etapie opracowania OPZ, tuż przed jego uruchomieniem. Tym samym pierwotne zapisy planu mogą być odmienne od późniejszych potrzeb interesariuszy procesu ewaluacji, wynikających m.in. ze stopnia wdrażania interwencji publicznej.

3. Spis badań ewaluacyjnych FEO 2021-2027

Poniższe zestawienie badań ewaluacyjnych opracowane zostało w formie tabelarycznej i zgodnie z Wytycznymi ewaluacyjnymi ich kolejność wyznaczana jest kalendarzem dostępności ich wyników. Tym samym na początku tabeli prezentowane są badania z bliską datą opublikowania wyników, na końcu ewaluacje zaplanowane na dalsze etapy wdrażania. Zestawienie uwzględnia takie elementy jak:

a) tytuł, cel i ogólny zakres ewaluacji wraz z głównymi pytaniami ewaluacyjnymi i uzasadnieniem

Kolumna ta uwzględnia:

- proponowany tytuł, główny cel ewaluacji, wraz ze wskazaniem jej funkcji, poprzez określenie jej typu (ex ante, on-going, ex post) – elementy te mogą ulec modyfikacji w ramach prac z ZZ na etapie formułowania opisu przedmiotu zamówienia (OPZ);
- wstępny zakres, czyli Priorytety i Działania FEO 2021-2027 objęte badaniem;
- główne pytania ewaluacyjne – wstępna lista kluczowych pytań lub zagadnień, na które badanie będzie poszukiwało odpowiedzi. Zgodnie z założeniami Plan uwzględnia ogólne problemy badawcze, które będą rozwijane podczas prac nad OPZ, po diagnozie wśród interesariuszy ewaluacji szczegółowych potrzeb informacyjnych;
- uzasadnienie wskazujące na przesłanki i okoliczności do podjęcia badania lub też luki w bieżącej wiedzy, które mają być wypełnione wynikami badania;

b) ogólny zarys metodyki wraz z zakresem i źródłem danych

Założenia metodologiczne wskazują na ogólne podejście badawcze i metody, które zostaną zastosowane do poszukiwania odpowiedzi na główne pytania ewaluacyjne. Ostateczne podejście metodyczne przyjęte w badaniu uzależnione będzie od pytań ewaluacyjnych zdefiniowanych na etapie opisu przedmiotu zamówienia. Tym samym na późniejszym etapie badania mogą ulec zmianie w zależności od ewentualnych barier i problemów zidentyfikowanych na etapie wdrażania wsparcia oraz bieżących potrzeb informacyjnych interesariuszy.

Kolumna ta uwzględnia także zakres i źródła wiedzy, tj. informacje o danych i sposobie, w jaki Wykonawcy zewnętrzni pozyskiwać będą informacje celem sformułowania odpowiedzi na pytania ewaluacyjne. Element ten jest ściśle powiązany z zarysem metodyki badania, w związku z czym także i on będzie szczegółowo doprecyzowany na późniejszym etapie (powiązany z przygotowaniem OPZ lub też raportu metodologicznego / informacji metodycznej).

c) ramy czasowe

Ramy czasowe ewaluacji (podane w miesiącach) wskazują na orientacyjny termin rozpoczęcia badania - rozumiany jako rozpoczęcie prac nad koncepcją badania oraz na termin zakończenia badania - etap skutkujący opracowaniem publicznie dostępnych produktów (gł. raportu końcowego).

d) planowany budżet

Planowany budżet jest to orientacyjny całościowy koszt realizacji badania, którego ostateczna wysokość uzależniona będzie od zastosowanych w ewaluacji pytań i metod/technik badawczych.

**BADANIA EWALUACYJNE ZAPLANOWANE DO REALIZACJI W RAMACH
FUNDUSZY EUROPEJSKICH DLA OPOLSKIEGO 2021-2027
(układ chronologiczny)**

Lp.	Proponowany tytuł, cel i ogólny zakres ewaluacji wraz z głównymi pytaniami ewaluacyjnymi i uzasadnieniem	Ogólny zarys metodyki wraz z zakresem i źródłem danych	Ramy czasowe	Planowany budżet
1	<p><u>tytuł:</u> <i>Ewaluacja bieżąca kryteriów i systemu wyboru projektów oraz ocena podejścia do realizacji zasad równościowych w ramach FEO 2021-2027</i></p> <p><u>typ:</u> procesowa, on-going</p> <p><u>zakres:</u> wszystkie Priorytety: 1–11 FEO 2021-2027 oraz doświadczenia perspektywy 2014-2020</p> <p><u>cel badania:</u> ocena kryteriów wyboru projektów oraz systemu wyboru projektów pod kątem zapewnienia skutecznej i efektywnej realizacji FEO 2021-2027</p> <p>główne pytania ewaluacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Czy system wyboru projektów ogranicza do niezbędnego minimum obciążenia administracyjnego nakładanego na wnioskodawców? ▪ Czy kryteria i system wyboru projektów przyjęte w programie wspierają projekty przyczyniające się do rozwiązania problemów społeczno-gospodarczych regionu oraz umożliwiają wybór projektów wspierających m.in. specjalizacje regionalne? ▪ Czy kryteria i system wyboru projektów zapewnia wybór projektów: komplementarnych, innowacyjnych o wyższym poziomie ryzyka? ▪ Czy rozplanowanie konkursów jest prawidłowe w kontekście potrzeb i możliwości potencjalnych wnioskodawców, cech projektów oraz celów działań i programu a także potencjału instytucji dokonujących oceny i wyboru? ▪ Czy system kryteriów i wyboru projektów jest transparentny i bezstronny? ▪ Czy możliwe jest osiągnięcie określonych w programie celów i ram wykonania, mając na uwadze krótszy okres realizacji interwencji unijnych, wynikający z późniejszego przyjęcia FEO 2021-2027 niż zakładano (dopiero w XI.2022 r.)? Jakie konsekwencje prognozowane są w tym aspekcie dla województwa opolskiego i jakie działania należy wdrożyć by maksymalnie je zminimalizować? ▪ Czy przyjęte procedury i rozwiązania zapewniają realizację zasad równościowych oraz zapisów KPP na każdym etapie wdrażania programu, jeśli nie jakiego rodzaju zmiany należałoby wprowadzić? ▪ Czy i w jakim stopniu program odpowiada na występujące w regionie bariery w kontekście sytuacji osób narażonych na dyskryminację ze względu na przesłanki określone w rozporządzeniu ogólnym i KPP (tj. płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub 	<p><u>metodologia:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ badania gabinetowe (dokumenty strategiczne i operacyjne, dokumentacja projektowa, raporty z badań, literatura przedmiotu) ▪ analiza doświadczeń okresu 2014-2020 ▪ metody jakościowe / ilościowe ▪ warsztat ewaluacyjny z adresatami zaleceń ▪ analiza kosztów i korzyści <p><u>źródła danych:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ dokumentacja konkursowa, programowa i projektowa ▪ raporty końcowe z tożsamyh badań ▪ literatura fachowa ▪ dane pierwotne wynikające z przeprowadzonych badań ilościowych / jakościowych. 	I – XI.2024	150 000 zł

	<p>przekonania, poglądy polityczne lub wszelkie inne poglądy, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną)?</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Czy i w jakim stopniu program obejmuje wszystkie możliwe grupy występujące w województwie opolskim, które mogą być narażone na dyskryminację? Czy w regionie występują inne grupy narażone na dyskryminację? <p>uzasadnienie: Badanie kryteriów i systemu wyboru projektów zostało wskazane jako obowiązkowe do przeprowadzenia w <i>Wytycznych dotyczących ewaluacji polityki spójności na lata 2021-2027</i>. Zakres badania obejmuje kluczowe elementy, determinujące w praktyce sukces / porażkę wdrażania PO. Wykorzystanie wniosków podniesie skuteczność osiągania celów programu oraz sprawność jego wdrażania. Dodatkowym aspektem badania będzie analiza sposobu wdrażania programu regionalnego FEO 2021-2027 w zakresie zgodności z zasadami równościowym, wynikającym z <i>Wytycznych dot. realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027</i> (podrozdział 5.2, pkt. 8-9). Zadaniem Ewaluatora będzie m.in. zidentyfikowanie barier lub ryzyka dyskryminacji i wskazanie rekomendacji dla IZ FEO 2021-2027 pod kątem działań minimalizujących ich występowanie w obszarach wsparcia programu (np. poprzez aktualizację kryteriów wyboru projektów, dodanie nowych działań lub grup docelowych, itp.).</p>			
2	<p>tytuł: <i>Analiza wskaźników rezultatu RPO WO 2014-2020 dot. trwałości nowoutworzonych miejsc opieki żłobkowej i wychowania przedszkolnego (drugi pomiar)</i></p> <p>typ: wpływu, ex post</p> <p>zakres: Oś Priorytetowa (OP) VII: 7.6; OP IX: 9.1.3 i 9.1.4 RPO WO 2014-2020</p> <p>cel badania: ocena trwałości utworzonych w ramach podejmowanych działań miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 oraz wychowania przedszkolnego</p> <p>główne pytania ewaluacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Czy nowoutworzone miejsca opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 i utworzone miejsca wychowania przedszkolnego w wyniku udzielonego wsparcia mają charakter trwały? ▪ Na jakim poziomie osiągnięte zostały wskaźniki rezultatu w zakresie pomiaru drugiego oraz w kontekście analizy zrealizowanej na I etapie? <p>uzasadnienie: W ramach badania zweryfikowana zostanie wartość wskaźników rezultatu RPO WO 2014-2020, celem oceny ich trwałości pn.:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS ▪ liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS. 	<p>metodologia:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ badania gabinetowe (dokumenty strategiczne i operacyjne, dokumentacja projektowa, raporty z badań, literatura przedmiotu) ▪ pomiar wskaźników wskazanych w uzasadnieniu badania ▪ badania ilościowe/jakościowe z beneficjentami <p>źródła danych:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ dane SL 2014 w zakresie beneficjentów ▪ dane pierwotne wynikające z przeprowadzonych badań ilościowych i jakościowych ▪ raport z badania pn. <i>Ocena jakości i efektów działań na rzecz opieki nad dziećmi do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dzieci do lat 6 w województwie opolskim</i> 	II – VI.2024	30 000 zł

	<p>Analiza stanowi drugi etap pomiaru wskaźników określonych w RPO WO 2014-2020, jest kontynuacją badania określonego w Planie ewaluacji RPO WO 2014-2020, a zakończonego w 2023 r. pn. <i>Ocena jakości i efektów działań na rzecz opieki nad dziećmi do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dzieci do lat 6 w województwie opolskim</i>. Wyliczone wartości wskaźników stanowiąc będą wkład do Sprawozdania końcowego z realizacji RPO WO 2014-2020.</p>			
3	<p>tytuł: <i>Konkurencyjność miejsc pracy w regionie wraz z oszacowaniem wskaźnika rezultatu długoterminowego FEO 2021-2027</i></p> <p>typ: wpływu, ex post</p> <p>zakres: Priorytet 5-8 FEO 2021-2027; OP VII RPO WO 2014-2020</p> <p>cel badania: ocena konkurencyjności miejsc pracy w regionie oraz wpływu wsparcia udzielonego z EFS+ w ramach FEO 2021-2027, poprzez oszacowanie wartości wskaźnika rezultatu długoterminowego <i>Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu Programu</i> oraz zidentyfikowanie form wsparcia mających największy wpływ na zmianę sytuacji uczestników projektów na rynku pracy.</p> <p>główne pytania ewaluacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Jaka jest liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6, jak również w okresie 12 lub więcej miesięcy po zakończeniu wsparcia? ▪ Jaka jest liczba osób, które przeszły z niepewnego do stabilnego zatrudnienia oraz z niepewnego do pełnego zatrudnienia oraz tych, które zmieniły pracę na inną (wymagającą wyższych kwalifikacji i wiążącą się z większą odpowiedzialnością)? ▪ Jaka jest skala zmian sytuacji zawodowej uczestników projektów, które awansowały w pracy, otrzymały wyższe wynagrodzenie? ▪ Jaka byłaby skala zmian sytuacji zawodowej uczestników projektów bez udziału w projekcie? ▪ Jak uczestnicy oceniają otrzymane wsparcie, w jakim stopniu odpowiadało ono ich potrzebom oraz które formy wsparcia miały największy wpływ na zmianę ich statusu na rynku pracy? ▪ Jakie czynniki i dlaczego zatrzymują lub wypychają pracowników z rynku pracy? ▪ Czy i w jakim zakresie w ewaluowanych Działaniach realizowane były zasady równościowe i zapisy Karty Praw Podstawowych oraz jaki był wpływ wdrażanych projektów na poprawę sytuacji osób ze względu na różnego rodzaju przesłanki? Czy realizowane projekty przyczyniły się do wyrównywania szans tych grup? <p>uzasadnienie: realizacja badania jest obowiązkowa i wynika z:</p> <p>a) <i>Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji</i></p>	<p>metodologia:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ badania gabinetowe (dokumenty strategiczne i operacyjne, dokumentacja projektowa, raporty z badań, literatura przedmiotu) ▪ metody jakościowe / ilościowe ▪ warsztat ewaluacyjny z adresatami zaleceń ▪ analiza doświadczeń okresu 2014-2020 <p>źródła danych:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ częściowo metodologia szacowania wartości wskaźnika: <i>Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy, sześć miesięcy po opuszczeniu programu</i> opisana jest w <i>Wytycznych dotyczących monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów na lata 2021-2027</i>; ▪ dokumenty programowe i strategiczne ▪ dokumenty projektowe ▪ dane ze statystyki publicznej ▪ dane SL 2021 ▪ dane pierwotne wynikające z przeprowadzonych badań ilościowych i jakościowych ▪ raporty z innych badań, w tym z badań regionalnych realizujących tożsamy pomiar w zakresie wskaźnika, zrealizowanych w ramach RPO WO 2014-2020 	I-XII.2025	200 000 zł

	<p><i>i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej;</i></p> <p>b) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1296/2013</p> <p>c) Wytoczne dotyczące monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów na lata 2021-2027 Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.</p> <p>Wskaźnik kluczowy rezultatu długoterminowego - liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po opuszczeniu programu, określony został w Liście Wskaźników Kluczowych 2021-2027 – EFS+.</p> <p>Mając na uwadze doświadczenia w realizacji tożsamyh badań w ramach RPO WO 2014-2020 oraz ww. rozporządzenia, badanie zostanie zrealizowane dwukrotnie w całym okresie programowania. Zgodnie z ww. dokumentami pierwsze przekazanie danych w ramach sprawozdania musi nastąpić do 31.01.2026 r., drugie w terminie do 31.01.2030 r. Z uwagi na opóźnienia związane z realizacją projektów w ramach FEO 2021-2027 (a wynikające z wydłużonych prac nad europejskimi i krajowymi aktami prawnymi w zakresie obecnej perspektywy unijnej) – pomiar wskaźnika w ramach pierwszej ewaluacji w 2025 r, zgodnie z terminem wskazanym dla sprawozdawczości, może być utrudniony lub nieadekwatny. Powodem może być wstępny etap wdrażania programu, w tym ograniczona liczba odbiorców wsparcia wśród osób pracujących w 2024 r.</p> <p>Dodatkowo ewaluacja uwzględni potrzeby informacyjne IP FEO 2021-2027 (WUP w Opolu) dotyczące oceny konkurencyjności miejsc pracy w regionie, w tym terytorialnych przekształceń struktury regionalnego rynku pracy.</p>			
4	<p>tytuł: <i>Inicjatywy społeczne wspierane w ramach funduszy europejskich w województwie opolskim</i></p> <p>typ: wpływu, on-going</p> <p>zakres: Priorytet 2: 2.2 i 2.3; Priorytet 8: 8.1 i 8.2; Priorytet 10: 10.3 i 10.6 FEO 2021-2027 oraz OP 9: 9.4 RPO WO 2014-2020</p> <p>cel badania: ocena wpływu inicjatyw społecznych w województwie opolskim oraz analiza aktywności NGO w tym zakresie</p> <p>główne pytania ewaluacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakie typy działań były podejmowane w ramach Europejskich Budżetów Obywatelskich oraz Europejskich Inicjatyw Społecznych w FEO 2021-2027 oraz w ramach projektu strategicznego <i>Zielono Nam – Opolskie Przeciwdziałania Zmianom Klimatu?</i> 	<p>metodologia:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ badania gabinetowe (dokumenty strategiczne i operacyjne, dokumentacja projektowa, raporty z badań, literatura przedmiotu) ▪ badania jakościowe / ilościowe z beneficjentami i odbiorcami wsparcia ▪ analiza logiki interwencji (TBE) ▪ analiza doświadczeń okresu 2014-2020 ▪ warsztat ewaluacyjny z adresatami zaleceń <p>główne źródła danych:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ dokumenty programowe, strategiczne i projektowe ▪ dane ze statystyki publicznej ▪ dane SL 2021 	I-XII.2026	170 000 zł

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Czy realizacja wsparcia poprzez inicjatywy oddolne wpływa na poprawę widoczności funduszy europejskich w regionie i poziom zaangażowania mieszkańców regionu? ▪ Jaka jest użyteczność, trwałość i efektywność inicjatyw realizowanych w ramach oddolnych działań społecznych? Czy zachodzą w tym przypadku dodatkowe efekty, np. zwiększona partycypacja i aktywność społeczna mieszkańców w działania na poziomie lokalnym? ▪ Jaki jest potencjał i zaangażowanie NGO w działania z FEO 2021-2027? ▪ Jakie były największe problemy, bariery, trudności z jakimi na przestrzeni badanego okresu borykały się podmioty realizujące inicjatywy oddolne? ▪ Jakie są instrumenty i rozwiązania oraz możliwości i ograniczenia w zakresie wspierania pomysłowości mieszkańców województwa opolskiego? ▪ Czy i w jakim zakresie w ewaluowanych Działaniach realizowane były zasady równościowe i zapisy KPP oraz jaki był wpływ wdrażanych projektów na poprawę sytuacji osób ze względu na różnego rodzaju? Czy realizowane projekty przyczyniły się do wyrównywania szans tych grup? <p><u>uzasadnienie:</u> Kapitał ludzki stanowi niezbędną i najważniejszą wartość przyczyniającą się do zrównoważonego wzrostu gospodarczego. Działania w ramach Europejskich Budżetów Obywatelskich oraz Europejskich Inicjatyw Społecznych mają charakter inicjatywy oddolnej, służącej wzmocnieniu dialogu społecznego, ze znaczącym zaangażowaniem zarówno organizacji społeczeństwa obywatelskiego, jak i samych mieszkańców województwa opolskiego. Realizacja projektów stanowi odpowiedź na zdiagnozowane oddolnie problemy i ma wpłynąć na poprawę jakości życia w regionie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dane pierwotne wynikające z przeprowadzonych badań ilościowych i jakościowych ▪ raporty z innych badań, m.in. <i>Ocena wsparcia w zakresie edukacji w ramach RPO WO 2014-2020 oraz analiza aspiracji edukacyjno-zawodowych uczniów szkół ponadpodstawowych i osób dorosłych</i> 		
5	<p><u>tytuł:</u> Zastosowanie instrumentów finansowych w województwie opolskim w ramach nowej perspektywy unijnej po 2027 roku</p> <p><u>typ:</u> on-going/ex ante</p> <p><u>zakres:</u> wszystkie Priorytety: 1-11 FEO 2021-2027</p> <p><u>cel badania:</u> ocena zasadności, możliwości i zakresu zastosowania instrumentów finansowych w kolejnym okresie programowania po 2027 roku w regionie</p> <p><u>główne pytania ewaluacyjne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Jaka jest szacunkowa wartość dodatkowych środków publicznych i prywatnych, które mogą być potencjalnie pozyskane przez instrument finansowy aż do poziomu ostatecznego odbiorcy? ▪ Jakie doświadczenia wynikają z wdrażania w perspektywie 2021-2027 podobnych instrumentów oraz jakie wynikają z tego wnioski, które mogą być zastosowane w przyszłej perspektywie? ▪ Jakie produkty są przewidziane w ofertach instrumentów finansowych? 	<p><u>metodologia:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ badania gabinetowe (dokumenty strategiczne i operacyjne, dokumentacja projektowa, raporty z badań, literatura przedmiotu) ▪ badania jakościowe z IZ i IP oraz pośrednikami finansowymi ▪ analizy statystyczne ▪ analiza doświadczeń okresu 2014-2020 ▪ warsztat ewaluacyjny z adresatami zaleceń <p><u>główne źródła danych:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ dokumenty programowe, strategiczne i projektowe ▪ dane ze statystyki publicznej ▪ dane SL 2021 ▪ dane pierwotne wynikające z przeprowadzonych badań ilościowych i jakościowych 	I-XII.2027	100 000 zł

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jaka jest docelowa grupa odbiorców ostatecznych instrumentów finansowych? ▪ Jaka jest trafność poszczególnych instrumentów z perspektywy potrzeb i oczekiwań odbiorców? ▪ Jak dany instrument finansowy ma przyczynić się do wniesienia wkładu w osiąganie określonych celów ustanowionych w odpowiednim priorytecie oraz także realizacji wskaźników określonych dla tego wkładu? ▪ W jakich obszarach występuje zapotrzebowanie na instrumenty finansowe? <p><u>uzasadnienie:</u> Potrzeba realizacji ewaluacji ex ante instrumentów finansowych m.in. pod kątem ich lepszej integracji z procesem programowania i realizacji programu po 2029 roku.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ raporty z innych badań (m.in. <i>Zastosowanie instrumentów finansowych w województwie opolskim w ramach funduszy unijnych do 2027 r.</i>) oraz opracowanie IZ RPO WO 2014-2020 pn. <i>Analiza ex-ante instrumentów finansowych w ramach programu regionalnego FEO 2021-2027</i> 		
6	<p><u>tytuł:</u> <i>Efekty wsparcia w zakresie inwestycji gospodarczych w województwie opolskim</i></p> <p><u>typ:</u> wpływu, on-going, ex ante</p> <p><u>zakres:</u> Priorytet 1: 1.1-1.11 FEO 2021-2027</p> <p><u>cel badania:</u> ocena wpływu interwencji w zakresie inwestycji gospodarczych w województwie opolskim</p> <p><u>główne pytania ewaluacyjne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Czy cele interwencji stanowią odpowiedź na zidentyfikowane w FEO 2021-2027 problemy w obszarze gospodarki? ▪ Czy założone cele zostały osiągnięte oraz jakie efekty (zamierzone i niezamierzone) uzyskano w wyniku interwencji w przedmiotowym zakresie? ▪ Jak należy ocenić poziom efektywności ekonomicznej interwencji w stosunku do uzyskanych wyników i rezultatów? ▪ Jak przebiegał proces wdrażania interwencji? Jakie były główne problemy realizowanych projektów? Jakie rozwiązania można uznać za dobre praktyki? ▪ Jaka jest użyteczność i trwałość inwestycji gospodarczych dla beneficjentów/odbiorców? ▪ W jaki sposób podjęte interwencje wpłynęły na obszar gospodarki w regionie? W jakich sferach wpływ interwencji jest najbardziej widoczny i z czego to wynika? ▪ Czy projekty wybrane do dofinansowania mają charakter kompleksowy? Z jakimi innymi działaniami (inne OP FEO 2021-2027, działania spoza ww. programu) i w jakich obszarach występuje komplementarność? ▪ Jaki zakres powinny mieć interwencje w obszarze gospodarki w przyszłości? Jakie inicjatywy i typy interwencji należałoby wspierać? ▪ Czy i w jakim zakresie w ewaluowanych Działaniach realizowane były zasady równościowe i zapisy KPP oraz jaki był wpływ wdrażanych projektów na poprawę sytuacji osób ze względu na różnego rodzaju przesłanki? Czy realizowane projekty przyczyniły się do wyrównywania szans tych grup? 	<p><u>metodologia:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ badania gabinetowe (dokumenty strategiczne i operacyjne - unijne, krajowe i regionalne, raporty i opracowania tematyczne, a także dane liczbowe pochodzące z systemu monitoringu i sprawozdawczości FEO 2021-2027, dane ze statystyki publicznej GUS i źródeł alternatywnych); ▪ analiza logiki interwencji (TBE) ▪ badania jakościowe z ekspertami / interesariuszami ewaluowanych działań ▪ badania ilościowe z odbiorcami wsparcia w trybie mixed-mode ▪ warsztat ewaluacyjny z adresatami zaleceń <p><u>główne źródła danych:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ dokumenty programów, strategiczne i projektowe ▪ dane ze statystyki publicznej ▪ dane SL 2021 ▪ dane pierwotne wynikające z przeprowadzonych badań ilościowych i jakościowych ▪ raporty z innych badań (m.in. <i>Efekty wsparcia konkurencyjności, innowacyjności i internacjonalizacji MŚP oraz rozwój potencjału jednostek naukowo-badawczych w województwie opolskim w perspektywie 2014-2020</i>) 	I-XII.2027	250 000 zł

	<p><u>uzasadnienie:</u> Gospodarka stanowi jeden z kluczowych komponentów rozwoju każdego regionu. Dzięki realizowanym w regionie inwestycjom w obszarze innowacyjności, zwiększa się konkurencyjność województwa. Rozwój gospodarczy regionu stanowi również jeden z wyróżników jakości życia, którą postawiono w centrum uwagi polityki rozwoju województwa. Jednocześnie podejmowane działania w obszarze gospodarki oddziałują zarówno na społeczeństwo, jak i środowisko naturalne. Zatem gospodarka (obok środowiska i społeczeństwa) stanowi wyróżniony obszar analizy w ramach Strategii Opolskie 2030, na który należy zwrócić szczególną uwagę. Ponadto zasadność przeprowadzenia badania w związana jest z relatywnie dużymi nakładami finansowymi przeznaczonymi na inwestycje gospodarcze w regionie. Przeprowadzenie ewaluacji ex post w tym zakresie pozwoli zweryfikować wpływ podjętych interwencji, dostarczy dodatkowych informacji w badanym obszarze, a także będzie użyteczne z punktu widzenia projektowania wsparcia w przyszłości w kontekście dalszego zrównoważonego, w tym gospodarczego rozwoju województwa opolskiego po 2030 roku. Niniejsza ewaluacja będzie także dodatkowym źródłem informacji w systemie monitorowania i ewaluacji <i>Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Opolskiego 2030</i> oraz przyczyni się do skutecznego programowania działań wzmacniających potencjały endogeniczne opolskiego.</p>			
7	<p><u>tytuł:</u> Edukacja włączająca w województwie opolskim – stan realizacji i potrzeby na przyszłość</p> <p><u>typ:</u> wpływu, ex post, ex ante</p> <p><u>zakres:</u> Priorytet 5: 5.6, 5.7, 5.9 i 5.10; Priorytet 9: 9.1 FEO 2021-2027</p> <p><u>cel badania:</u> ocena działań związanych z edukacją włączającą zrealizowanych w województwie opolskim i programowanie interwencji na perspektywę 2027+</p> <p><u>główne pytania ewaluacyjne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Czy cele interwencji stanowią odpowiedź na zidentyfikowane w ramach FEO 2021-2027 problemy w zakresie edukacji włączającej i czy zostały one osiągnięte? ▪ Jaka jest użyteczność i skuteczność wsparcia pod kątem edukacji włączającej? ▪ Jakie były główne typy odbiorców wsparcia w ramach edukacji włączającej oraz jakie nowe grupy wymagają wsparcia w przyszłości? ▪ W jakim stopniu wsparcie na rzecz edukacji włączającej zapobiegło ewentualnym nierównościom wśród odbiorców? ▪ Czy oferowane wsparcie w zakresie edukacji włączającej było dostosowane i wystarczające w kontekście podnoszenia kompetencji kadr pedagogicznych? ▪ Jakie czynniki wpływają na osiągnięte efekty oraz jakie są bariery we wdrażaniu projektów? 	<p><u>metodologia:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ badania gabinetowe (dokumenty strategiczne i operacyjne, dokumentacja projektowa, raporty z badań, literatura przedmiotu) ▪ badania jakościowe z ekspertami / interesariuszami ewaluowanych działań ▪ badania ilościowe z odbiorcami wsparcia i beneficjentami w trybie mixed-mode ▪ warsztat ewaluacyjny z adresatami zaleceń ▪ analiza logiki interwencji (TBE) ▪ benchmarking, w tym analiza dobrych praktyk <p><u>główne źródła danych:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ dokumenty programowe, strategiczne i projektowe ▪ dane ze statystyki publicznej ▪ dane SL 2021 ▪ dane pierwotne wynikające z przeprowadzonych badań ilościowych i jakościowych ▪ raporty z innych badań 	I-XII.2027	170 000 zł

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Które działania należy kontynuować w kolejnej perspektywie finansowej i dlaczego? Czy są inne działania/obszary problemowe (dotychczas nierealizowane), w zakresie których należy zaprogramować wsparcie? ▪ Czy i w jakim zakresie w ewaluowanych Działaniach realizowane były zasady równościowe i zapisy KPP oraz jaki był wpływ wdrażanych projektów na poprawę sytuacji osób ze względu na różnego rodzaju przesłanki? Czy realizowane projekty przyczyniły się do wyrównywania szans tych grup? <p><u>uzasadnienie:</u> konieczność oceny nowego obszaru wsparcia w ramach FEO 2021-2027 oraz wypracowania skutecznych działań na przyszłość, które przyczynią się do poprawy sytuacji życiowej uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Analiza umożliwiłaby pokazanie obecnego stanu edukacji włączającej na terenie województwa opolskiego oraz zweryfikowałaaby potrzeby w badanym zakresie. Ewaluacja skoncentrowana byłaby także na analizie dobrych praktyk i zasobów ułatwiających rozwijanie włączających praktyk.</p>			
8	<p><u>tytuł:</u> <i>Efekty wsparcia w zakresie inwestycji środowiskowych w województwie opolskim</i></p> <p><u>typ:</u> wpływu, ex post</p> <p><u>zakres:</u> Priorytet 2: 2.1, 2.3-2.7 FEO 2021-2027</p> <p><u>cel badania:</u> ocena wpływu interwencji w zakresie inwestycji środowiskowych w województwie opolskim</p> <p><u>główne pytania ewaluacyjne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Czy cele interwencji stanowią odpowiedź na zidentyfikowane w ramach FEO 2021-2027 problemy w obszarze środowiska? ▪ Czy założone cele zostały osiągnięte oraz jakie efekty (zamierzone i niezamierzone) osiągnięto w wyniku interwencji FEO 2021-2027 w przedmiotowym zakresie? ▪ W odniesieniu do jakich komponentów środowiska było realizowanych najwięcej interwencji i jaki charakter przestrzenny miały interwencje – punktowy (rozproszony) czy powierzchniowy tworzący spójny system środowiskowo-przestrzenny? ▪ Jak należy ocenić poziom efektywności ekonomicznej interwencji w stosunku do uzyskanych wyników i rezultatów? ▪ Jak przebiegał proces wdrażania interwencji? Jakie były główne problemy realizowanych projektów? Jakie rozwiązania można uznać za dobre praktyki? ▪ Jaka jest użyteczność i trwałość inwestycji środowiskowych dla beneficjentów/odbiorców? ▪ W jaki sposób podjęte interwencje wpłynęły na obszar środowiska w regionie? W jakich sferach wpływ podjętych interwencji jest najbardziej widoczny i z czego to wynika? 	<p><u>metodologia:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ badania gabinetowe (dokumenty strategiczne i operacyjne - unijne, krajowe i regionalne, raporty i opracowania tematyczne oraz dokumentacja projektowa, a także dane liczbowe pochodzące z systemu monitoringu i sprawozdawczości FEO 2021-2027, dane ze statystyki publicznej GUS i źródeł alternatywnych); ▪ badania jakościowe z ekspertami / interesariuszami ewaluowanych działań ▪ badania ilościowe z odbiorcami wsparcia, w trybie mixed-mode ▪ warsztat ewaluacyjny z adresatami zaleceń ▪ analiza logiki interwencji (TBE) <p><u>główne źródła danych:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ dokumenty programowe, strategiczne i projektowe ▪ dane ze statystyki publicznej ▪ dane SL 2021 ▪ dane pierwotne wynikające z przeprowadzonych badań ilościowych i jakościowych ▪ raporty z innych badań (m.in. <i>Ocena efektów ekologicznych, społecznych i gospodarczych inwestycji wspartych w ramach IV i V OP RPO WO 2014-2020 oraz Działania wspierające gospodarkę niskoemisyjną i poprawę jakości powietrza w województwie opolskim w ramach Osi Priorytetowej III i V RPO WO 2014-2020</i>) 	I-XII.2028	250 000 zł

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Czy projekty wybrane do dofinansowania mają charakter kompleksowy? Z jakimi innymi działaniami (inne OP FEO 2021-2027, działania spoza ww. programu) i w jakich obszarach występuje komplementarność? ▪ Jaki zakres powinny mieć interwencje w obszarze środowiska w przyszłości? Jakie inicjatywy i typy interwencji należałoby wspierać? ▪ Czy i w jakim zakresie w ewaluowanych Działaniach realizowane były zasady równościowe i zapisy KPP oraz jaki był wpływ wdrażanych projektów na poprawę sytuacji osób ze względu na różnego rodzaju przesłanki? Czy realizowane projekty przyczyniły się do wyrównywania szans tych grup? <p><u>uzasadnienie:</u> Środowisko naturalne stanowi jeden z kluczowych komponentów rozwoju, w ramach którego zachodzą wszelkie interakcje społeczno-gospodarcze. Jakość środowiska przyrodniczego stanowi również jeden z wyróżników jakości życia, którą postawiono w centrum uwagi polityki rozwoju województwa. Tym samym środowisko (obok społeczeństwa i gospodarki) stanowi wyróżniony obszar analizy w ramach Strategii Opolskie 2030, na który należy zwrócić szczególną uwagę. Ponadto zasadność przeprowadzenia badania w przedmiotowym zakresie związana jest z relatywnie dużymi nakładami finansowymi przeznaczonymi na inwestycje środowiskowe w regionie. Przeprowadzenie ewaluacji ex post w zakresie inwestycji środowiskowych, finansowanych w ramach FEO 2021-2027, pozwoli zweryfikować wpływ podjętych interwencji, dostarczy dodatkowych informacji w badanym obszarze, a także będzie użyteczne z punktu widzenia projektowania wsparcia w przyszłości w kontekście dalszego zrównoważonego rozwoju województwa opolskiego po 2030 roku.</p>			
9	<p><u>tytuł:</u> Oszacowanie liczby osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu FEO 2021-2027 (drugi pomiar wskaźnika)</p> <p><u>typ:</u> wpływu, ex post</p> <p><u>zakres:</u> Priorytet 5-8 FEO 2021-2027</p> <p><u>cel badania:</u> poprzez oszacowanie wartości wskaźnika rezultatu długoterminowego <i>Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu Programu</i> oraz zidentyfikowanie form wsparcia mających największy wpływ na zmianę sytuacji uczestników projektów na rynku pracy.</p> <p><u>główne pytania ewaluacyjne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Jaka jest liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6, jak również w okresie 12 lub więcej miesięcy po zakończeniu wsparcia? ▪ Jaka jest liczba osób, które przeszły z niepewnego do stabilnego zatrudnienia oraz z niepewnego do pełnego zatrudnienia oraz tych, które zmieniły pracę na inną (wymagającą wyższych kwalifikacji i wiążącą się z większą odpowiedzialnością)? ▪ Jaka jest skala zmian sytuacji zawodowej uczestników projektów, które awansowały w pracy, otrzymały wyższe wynagrodzenie? 	<p><u>metodologia:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ badania gabinetowe (dokumenty strategiczne i operacyjne, dokumentacja projektowa, raporty z badań, literatura przedmiotu) ▪ badania ilościowe wśród odbiorców wsparcia w trybie mixed-mode ▪ badania jakościowe ▪ warsztat ewaluacyjny z adresatami zaleceń <p><u>źródła danych:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ częściowo metodologia szacowania wartości wskaźnika: <i>Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy, sześć miesięcy po opuszczeniu programu</i> opisana jest w <i>Wytocznych dotyczących monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów na lata 2021-2027</i> ▪ dokumenty programowe i strategiczne, projektowe ▪ dane ze statystyki publicznej ▪ dane SL 2021 	VI-XII.2029	150 000 zł

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jaka byłaby skala zmian sytuacji zawodowej uczestników projektów bez udziału w projekcie? ▪ Jak uczestnicy oceniają otrzymane wsparcie, w jakim stopniu odpowiadało ono ich potrzebom oraz które formy wsparcia miały największy wpływ na zmianę ich statusu na rynku pracy? ▪ Czy i w jakim zakresie w ewaluowanych Działaniach realizowane były zasady równościowe i zapisy KPP oraz jaki był wpływ wdrażanych projektów na poprawę sytuacji osób ze względu na różnego rodzaju przesłanki? Czy realizowane projekty przyczyniły się do wyrównywania szans tych grup? <p><u>uzasadnienie:</u> realizacja badania jest obowiązkowa i wynika z:</p> <p>a) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej;</p> <p>b) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1296/2013</p> <p>c) Wytoczne dotyczące monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów na lata 2021-2027 Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.</p> <p>Wskaźnik kluczowy rezultatu długoterminowego - liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po opuszczeniu programu, określony został w Liście Wskaźników Kluczowych 2021-2027 – EFS+.</p> <p>Niniejsze badanie jest drugim pomiarem w okresie programowania. Pierwsze przekazanie danych w ramach sprawozdania nastąpi do 31.01.2026 r., drugie w terminie do 31.01.2030 r.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dane pierwotne wynikające z przeprowadzonych badań ilościowych i jakościowych ▪ raporty z innych badań (m.in. porównanie pomiaru z wcześniejszej ewaluacji pn. <i>Konkurencyjność miejsc pracy w regionie wraz z oszacowaniem wskaźnika rezultatu długoterminowego FEO 2021-2027</i>) 		
10	<p><u>tytuł:</u> Dostępność komunikacyjna oraz zrównoważony transport miejski województwa opolskiego</p> <p><u>typ:</u> wpływu, ex post</p> <p><u>zakres:</u> Priorytet 3: 3.1 i 3.2; Priorytet 4: 4.1-4.3 FEO 2021-2027</p> <p><u>cel badania:</u> ocena wpływu inwestycji transportowych na dostępność komunikacyjną i zrównoważony transport miejski w województwie opolskim</p> <p><u>główne pytania ewaluacyjne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Czy cele interwencji stanowią odpowiedź na zidentyfikowane w ramach FEO 2021-2027 problemy w obszarze transportu? 	<p><u>metodologia:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ badania gabinetowe (dokumenty strategiczne i operacyjne, dokumentacja projektowa, raporty z badań, literatura przedmiotu) ▪ badania ilościowe i analizy statystyczne pod kątem: mieszkańców regionu, uczniów i osób w wieku produkcyjnym oraz użytkowników poszczególnych rodzajów transportu ▪ analiza danych wtórnych (gł. dot. natężenia ruchu na wybranych odcinkach/liniach, rozwoju infrastruktury) 	I-XII.2029	400 000 zł

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Czy założone cele zostały osiągnięte oraz jakie efekty (zamierzone i niezamierzone) osiągnięto w wyniku interwencji FEO 2021-2027 w przedmiotowym zakresie? ▪ Jak należy ocenić poziom efektywności ekonomicznej interwencji w stosunku do uzyskanych wyników i rezultatów? ▪ Jak przebiegał proces wdrażania interwencji? Jakie były główne problemy realizowanych projektów? Jakie rozwiązania można uznać za dobre praktyki? ▪ Jak należy ocenić użyteczność i trwałość inwestycji transportowych dla beneficjentów/odbiorców? ▪ W jaki sposób podjęte interwencje wpłynęły na dostępność komunikacyjną w regionie i zrównoważony transport miejski? W jakich sferach wpływ podjętych interwencji jest najbardziej widoczny i z czego to wynika? ▪ Czy projekty wybrane do dofinansowania mają charakter kompleksowy? Z jakimi innymi działaniami (inne OP FEO 2021-2027, działania spoza ww. programu) i w jakich obszarach występuje komplementarność? ▪ Jaki zakres powinny mieć interwencje w obszarze transportu w przyszłości? Jakie inicjatywy i typy interwencji należałoby wspierać? ▪ Czy i w jakim zakresie w ewaluowanych Działaniach realizowane były zasady równościowe i zapisy KPP oraz jaki był wpływ wdrażanych projektów na poprawę sytuacji osób ze względu na różnego rodzaju przesłanki? Czy realizowane projekty przyczyniły się do wyrównywania szans tych grup? <p><u>uzasadnienie:</u> Przedmiotowe badanie pozwoli ocenić efektywność wsparcia w ramach działań, na które przeznaczono znaczną część alokacji FEO 2021-2027. Badanie wypełnia obowiązek realizacji przynajmniej raz podczas okresu programowania ewaluacji wpływu FEO 2021-2027 (w obrębie kilku Priorytetów), wynikający z <i>Wytycznych dotyczących ewaluacji polityki spójności na lata 2021-2027</i>. Ewaluacja będzie także dodatkowym źródłem informacji w systemie monitorowania <i>Planu Transportowego Województwa Opolskiego 2030</i>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ porównanie danych pierwotnych (deklarowane wzorce mobilności, preferencje) oraz danych wtórnych (natężenie ruchu) ▪ studia przypadku (dostępność komunikacyjna i dobre praktyki) ▪ badania jakościowe wśród instytucji systemu FEO 2021-2027 oraz ekspertów w zakresie inwestycji transportowych ▪ warsztat ewaluacyjny z adresatami zaleceń <p><u>źródła danych:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ dokumenty programowe, strategiczne i projektowe ▪ dane z SL 2021 ▪ raporty końcowe z tożsamych badań (m.in. <i>Wpływ inwestycji transportowych na sytuację społeczno-gospodarczą województwa opolskiego</i>) ▪ dane dot. inwestycji transportowych finansowanych z innych niż FEO 2021-2027 źródeł ▪ regionalne dane statystyczne oraz dane GDDKiA, PKP PLK S.A., przewoźników miejskich i regionalnych, itp. ▪ literatura fachowa ▪ dane pierwotne wynikające z przeprowadzonych badań ilościowych i jakościowych 		
11	<p><u>tytuł:</u> <i>Ewaluacja Regionalnych Programów Zdrowotnych funkcjonujących w perspektywie 2021-2027 w województwie opolskim</i></p> <p><u>typ:</u> wpływu, ex post</p> <p><u>zakres:</u> Priorytet 5: 5.4; Priorytet 7: 7.1</p> <p><u>cel badania:</u> analiza efektów zdrowotnych uzyskanych i utrzymujących się po zakończeniu programów</p> <p><u>główne pytania ewaluacyjne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Czy zostały osiągnięte cele określone w programie zdrowotnym? ▪ Czy i na ile działania podjęte w programie podniosły wiedzę np. mieszkańców na temat profilaktyki zdrowotnej, personelu medycznego nt. sposobów leczenia danej choroby? 	<p><u>metodologia:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ badania gabinetowe (dokumenty strategiczne i operacyjne, dokumentacja projektowa, raporty z badań, literatura przedmiotu) ▪ badania ilościowe i jakościowe wśród beneficjentów i odbiorców w trybie mixed-mode ▪ analiza porównawcza stanu końcowego w zakresie danego problemu zdrowotnego ze stanem wyjściowym ▪ warsztat ewaluacyjny z adresatami zaleceń <p><u>źródła danych:</u></p>	I-XII.2029	200 000 zł

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Czy oferowane w ramach programu świadczenia zdrowotne odpowiadały na potrzeby grupy docelowej? Jakiego rodzaju dodatkowe/inne świadczenia należałoby dodać do programu w przyszłości? ▪ Czy programy zdrowotne przyczyniły się do zwiększenia dostępności do usług zdrowotnych grup defaworyzowanych i osób z terenów o ograniczonej dostępności do takich usług? ▪ Czy funkcjonujące w regionie programy zdrowotne odpowiadały na najważniejsze problemy zdrowotne regionu? ▪ Jaka jest diagnoza potrzeb w wybranych obszarach ochrony zdrowia i jakie są rekomendacje pod kątem programów zdrowotnych w perspektywie po 2029 r.? ▪ Czy i w jakim zakresie w ewaluowanych Działaniach realizowane były zasady równościowe i zapisy KPP oraz jaki był wpływ wdrażanych projektów na poprawę sytuacji osób ze względu na różnego rodzaju przesłanki (m.in. niepełnosprawność, płeć, wiek, pochodzenie etniczne itp.)? Czy realizowane projekty przyczyniły się do wyrównywania szans tych grup? <p><u>uzasadnienie:</u> Przedmiotowe badanie realizuje wymóg ewaluacji regionalnym programów zdrowotnych – ze względu na ustawę z 27.08.2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowej ze środków publicznych, zgodnie z którą w treści Programu Polityki Zdrowotnej musi być określony sposób monitorowania i ewaluacji podejmowanych działań, a raport końcowy z realizacji danego Programu przedstawiać musi m.in. wyniki ww. procesu monitorowania i ewaluacji). Ewaluacja wypełnia obowiązek realizacji przynajmniej raz podczas okresu programowania ewaluacji wpływu FEO 2021-2027 (w obrębie kilku Priorytetów), wynikający z <i>Wytycznych dotyczących ewaluacji polityki spójności na lata 2021-2027</i>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dane monitoringowe (np. informacje o poziomie realizacji wskaźników programowych, projektowych oraz mierników zdrowotnych) ▪ dane pozyskane od beneficjentów ▪ dane pochodzących ze statystyki publicznej ▪ dane wynikające z ankiet o poziomie zadowolenia adresatów programu objętych realizacją danego projektu ▪ doświadczenia 2014-2020 ▪ raporty końcowe z tożsamyh badań (m.in. <i>Ewaluacja Regionalnych Programów Zdrowotnych realizowanych w województwie opolskim</i>) 		
--	--	--	--

Spis tabel

Tabela 1 Badania ewaluacyjne zrealizowane w województwie opolskim w ramach Planu ewaluacji RPO WO 2014-2020	8
Tabela 2 Matryca powiązań badań ewaluacyjnych i Priorytetów FEO 2021-2027	16
Tabela 3 Wymiana doświadczeń w procesie ewaluacji FEO 2021-2027	18
Tabela 4 Działania wspierające rozwój potencjału ewaluacyjnego w regionie, w tym adresaci i wymagane zasoby finansowe.....	28
Tabela 5 Szacunkowy budżet działań ewaluacyjnych planowany w ramach FEO 2021-2027	33

Spis schematów

Schemat 1. Powiązania pomiędzy ewaluacjami FEO 2021-2027 oraz analizami i ekspertyzami OOT a regionalnymi dokumentami strategicznymi i ich głównymi interesariuszami	10
Schemat 2 Obszary wsparcia w sferze gospodarczej w ramach FEO 2021-2027	12
Schemat 3 Obszary wsparcia w sferze społecznej w ramach FEO 2021-2027	13
Schemat 4 Obszary wsparcia w sferze środowiskowej w ramach FEO 2021-2027	14
Schemat 5 System instytucjonalny procesu ewaluacji RPO WO 2014-2020.....	22
Schemat 6 Etapy badań ewaluacyjnych w ramach RPO WO 2014-2020	25
Schemat 7 Formy i kierunki wspierania potencjału ewaluacyjnego w województwie opolskim.....	27
Schemat 8 Upowszechnianie wyników i rekomendacji z ewaluacji FEO 2021-2027	30
Schemat 9 Etapy procesu ewaluacji.....	34

Spis wykresów

Wykres 1 Alokacja Priorytetów FEO 2021-2027	15
Wykres 2 Etapy procesu badawczo – analitycznego wymagające poprawy w opinii członków GSEiM.....	26
Wykres 3 Preferowane formy wsparcia w zakresie budowania potencjału badawczego	29